

DEPARTAMENTUL DE STUDII PARLAMENTARE ȘI POLITICI UE
DIRECȚIA STUDII ȘI DOCUMENTARE LEGISLATIVĂ

**ORGANIZAREA ADMINISTRATIV - TERITORIALĂ, MODUL DE
ORGANIZARE ȘI ATRIBUȚIILE COMUNITĂȚILOR
ÎN STATELE MEMBRE ALE UNIUNII EUROPENE**

FEBRUARIE 2017

**Documentare și sinteză: Dan Alexandreanu, consilier parlamentar
Cristina grecu, consilier parlamentar**

Sinteza documentară poate fi accesată direct pe Intranet la pagina Direcției studii și documentare legislativă.

* Lucrările elaborate în cadrul Direcției studii și documentare legislativă sunt cu caracter documentar și nu reprezintă punctul de vedere al Camerei Deputaților.

A B S T R A C T

Procesul de descentralizare se referă la restructurarea sau reorganizarea autorității astfel încât să se ajungă la un sistem de co-responsabilitate între instituțiile administrației publice de la nivel central, regional și local pe baza principiului subsidiarității, crescând astfel atât calitatea și eficiența sistemului de guvernământ în întregul său cât și autoritatea și capacitatea nivelurilor sub-naționale.

Descentralizarea poate, de asemenea, să contribuie la elemente cheie care țin de o bună guvernare - cum ar fi creșterea oportunităților cetățenilor de a participa în luarea deciziilor economice, sociale și politice, dezvoltarea abilităților oamenilor de a acționa, transparență și responsabilitate crescută din partea instituțiilor statului.

Într-o altă abordare, descentralizarea nu trebuie văzută ca un scop în sine, ci ca un mijloc de a crea un guvernământ local mai transparent, eficient și care să răspundă nevoilor cetățenilor de a crea, la nivel local, sisteme de luare a deciziei de către reprezentanții aleși. Lărgind din ce în ce mai mult sfera conceptului de descentralizare, se consideră că implementarea unor strategii care vizează dezvoltarea umană durabilă necesită procese descentralizate, locale și participative prin care se identifică și se soluționează obiective prioritare precum reducerea sărăciei, crearea de locuri de muncă, egalitatea între sexe și protecția mediului înconjurător.

Procesul de descentralizare se axează pe beneficiile obținute, astfel, este stimulată inovarea în privința politicilor și programelor iar administrația locală este determinată să-și asume responsabilități noi și cu o arie de cuprindere mai mare în procesul de furnizare de servicii publice locale. Se preconizează că asumarea de noi responsabilități ca urmare a descentralizării presupune de multe ori îmbunătățirea tehnicilor și practicilor în domeniile planificării, bugetării și managementului; adoptarea de noi instrumente; dezvoltarea și pregătirea resursei umane necesară furnizării programelor/activităților descentralizate.

Descentralizarea presupune angrenarea unui număr considerabil de actori de la entitățile geografice și politico-administrative la sectorul public, sectorul privat și societatea civilă. Entitățile geografice includ nivelurile internațional, național, subnațional și local.

Descentralizarea nu este o alternativă la centralizare. Ambele sunt necesare, deși în proporții diferite, constituindu-se într-o relație de complementaritate.

AUSTRIA

Articolul 2 din Constituție, definește Austria ca fiind un stat federal, compus din 9 landuri, 80 de districte, 15 orașe statutare (care operează atât la nivel local, cât și la nivel districtual) și 2102 comune.

Art. 15 din Constituție stabilește competențele generale pentru landuri, care sunt similare.

Capitolul V "Autoadministrarea", art. 115 - 120, din Legea fundamentală conține prevederi privind competențele comunităților locale¹.

Potrivit art. 116 alin. 1, fiecare provincie este împărțită în municipii. Municipiul este un organism corporativ teritorial cu drept de auto-administrare, fiind în același timp și district administrativ local. Fiecare structură a unei provincii trebuie să facă parte dintr-o municipalitate.

Municipalitatea este o entitate economică independentă. Aceasta are dreptul, în cadrul legal general al Federației și provinciilor, să dețină active de toate tipurile, să dobândească active și să dispună de acestea după propria voință, să desfășoare activități economice și să-și gestioneze bugetul, în mod independent în cadrul constituției financiare și perceperii de taxe.

Pentru a-și îndeplini sarcinile, municipalitățile se pot constitui în asociații municipale. Un asemenea acord de asociere are nevoie de recunoașterea unei autorități de supraveghere.

Organele asociațiilor municipale care urmează să îndeplinească sarcini din sfera de competență proprie municipalității trebuie să se constituie în conformitate cu principiile democratice.

Structura municipală trebuie să stabilească organizarea asociației municipale și în legătură cu aceasta trebuie să asigure constituirea unui comitet al asociației, care trebuie să aibă în componență reprezentanți aleși din toate comunele membre. În plus, se vor stabili reguli, în cazul asociațiilor municipale nou formate, în ceea ce privește admiterea și retragerea din asociația municipală, precum și dizolvarea acesteia.

Competența în ceea ce privește reglementarea aspectelor care urmează să fie întreprinse de către asociațiile municipale este stabilită de dispozițiile generale ale legii constituționale federale.

Fuziunea municipalităților din diferite provincii este permisă sub rezerva încheierii unui acord între respectivele provincii, în conformitate cu art. 15a, în care trebuie incluse dispoziții speciale privind omologarea formării asociațiilor locale și punerea în aplicare a supravegherii.

Municipalitățile dintr-o provincie pot încheia acorduri reciproce cu privire la sfera lor de competență în măsura în care legislativul provinciei decide astfel. În acest caz, legislativul provinciei trebuie să furnizeze dispozițiile privind publicarea unor astfel de acorduri precum și cu privire la soluționarea litigiilor.

Asociația austriacă a municipalităților (Federația Austriacă Comunală) și Asociația austriacă a orașelor și municipiilor (Federația Austriacă Municipală) sunt competente să reprezinte interesele municipalităților.

Autoritățile municipalității cuprind:

a) consiliul municipal, fiind un organ reprezentativ general, care urmează să fie ales de către resortisanții municipiului cu drept de vot;

¹ https://www.ris.bka.gv.at/Dokumente/Erv/ERV_1930_1/ERV_1930_1.pdf

b) consiliul executiv municipal (consiliul municipal), sau - în orașele cu propriile lor carte - senatul orașului;

c) primarul.

Consiliul municipal este ales pe baza reprezentării proporționale, prin vot egal, direct, personal și secret, exercitat de toți resortisanții de sex masculin și feminin care au cetățenie federală și domiciliul principal în municipiu. Prevederile legilor electorale pot totuși stipula ca și cei care nu au domiciliul principal în municipiul respectiv să aibă drept de vot. În reglementările electorale, condițiile de vot și de eligibilitate electorală nu pot fi mai restrictive decât în cazul reglementărilor electorale pentru parlamentul provincial. Printre condițiile prevăzute de legile electorale se numără și acelea de drept de vot și eligibilitate electorală și pentru celelalte naționalități ale statelor membre UE. Regulamentul electoral poate stipula ca votanții să-și exercite dreptul de vot în circumscripții de sine stătătoare.

Potrivit prevederilor art. 118 alin. 1, o autoritate municipală are propria sferă de competență și una atribuită de către federație sau de provincie.

Competențe:

• la nivel central

- atribuții legislative exclusive ale federației: politică externă, finanțe, politică comercială, siguranță publică, transport, legislația muncii etc. Federația își păstrează competența legislativă exclusivă și autoritatea administrativă pe aceste zone.

- legislația la nivel federal și administrația la nivelul landurilor (circulația pe drumurile publice, cetățenie, impactul asupra mediului).

- legile-cadru federale și modalitatea pe implementare la nivelul landurilor (servicii pentru tinerii aflați în dificultate, reforme administrative la nivelul landurilor). Majoritatea covârșitoare a actelor legislative ține de nivelul federal.

• la nivel de land

- landurile sunt responsabile pentru legislația care nu este în competența nivelului central, de exemplu: planificarea spațială, protecția mediului, transport.

Legile federale sunt puse în aplicare de către guvernator și autoritățile subordonate acestuia. Guvernatorul acționează ca împuternicit al guvernului federal și este obligat să respecte instrucțiunile guvernului federal sau a ministrului de resort.

• la nivel local

Autoritățile locale au responsabilitatea generală pentru problemele care sunt exclusiv sau în principal locale:

- numirea funcționarilor publici și ofițerilor locali;

- poliția locală;

- managementul traficului auto local;

- sănătate;

- locuințe;

- promovarea și sprijinirea activităților comunității locale (teatru, servicii sociale), managementul evenimentelor locale.

Pe lângă acestea, autoritățile locale îndeplinesc responsabilitățile ce le sunt delegate de la nivel federal sau de la nivelul landurilor.

- numirea autorităților municipale, fără a aduce atingere competenței organismelor electorale de nivel superior; stabilirea regulamentelor interne privind exercitarea funcțiilor municipale;

- numirea personalului municipal și exercitarea controlului asupra activității acestuia în baza prerogativelor de serviciu, fără a aduce atingere competențelor privind disciplina, eligibilitatea și procesul de selecție;
- asigurarea ordinii publice locale, controlul asupra evenimentelor locale;
- administrarea traficului și sprijinirea activității poliției rutiere;
- divizia de poliție destinată protecției;
- poliția economică;
- poliția sanitară, în special în domeniul serviciilor de urgență și de prim-ajutor și al serviciilor legate de decese și înhumare;
- serviciul de gardieni publici;
- întreținerea sediului poliției locale și a brigăzii de pompieri;
- întocmirea planului de dezvoltare al localității;
- acordarea de servicii publice pentru soluționarea extrajudiciară a litigiilor.
- executarea bunurilor mobile, conform legii.

Federația și provincia își exercită dreptul de supraveghere a activităților desfășurate de municipalități cu scopul de a evita încălcarea de către aceasta a legilor și altor acte normative în procesul de îndeplinire a competențelor, inclusiv în ceea ce privește depășirea sferei de competență.

Provincia are în plus dreptul de a verifica din punct de vedere financiar administrarea unei localități în ceea ce privește respectarea principiilor de eficiență și oportunitate. Rezultatele verificărilor vor fi transmise primarului, care trebuie să le prezinte Consiliului municipal. În termen de 3 luni, primarul trebuie să informeze autoritatea de supraveghere cu privire la măsurile luate în urma controlului.

Asocierea comunităților locale în comunități teritoriale, implementarea modelului de auto-administrare și modul de aplicare a altor principii privind organizarea unitară a administrației publice în provincii sunt reglementate prin ordin constituțional federal, iar punerea în aplicare a acestora incumbă legislaturile provinciale. Delegarea competenței în chestiuni legate de codul de serviciu pentru personal și drepturile de reprezentare ale angajaților comunităților teritoriale reprezintă, de asemenea, reglementări de natură constituțională federală.

Cea mai importantă sursă de venit pentru municipalități sunt impozitele (52%). În ponderea acestora, aproximativ 19% sunt taxele municipale, care includ taxa pe afaceri (aproximativ 60% din veniturile fiscale) și impozitul pe imobile (aproximativ 16% din veniturile fiscale municipale). În plus față de taxele municipale, taxele partajate reprezintă aproximativ 63% din impozite, și includ, de exemplu, TVA-ul, impozitul pe salarii, impozitul pe profit și taxa pe combustibil².

BELGIA

Conform art. 1 din Constituție³, Belgia este stat federal compus din comunități și regiuni. Organizarea puterii în raport cu teritoriul este complexă. Pe de o parte, există statul federal cu organele sale, iar pe de alta, comunitățile și regiunile care dispun de organe specifice statelor federale. Belgia este un stat federal atipic, întrucât nu există constituții ale regiunilor și comunităților și nici organe jurisdicționale ale acestora.

² <https://portal.cor.europa.eu/divisionpowers/countries/MembersLP/Austria/Pages/default.aspx>

³ https://www.unodc.org/tldb/pdf/Belgium_const_1994.pdf

Belgia este compusă din 3 Comunități (franceză, flamandă și germanofonă), 3 Regiuni (flamandă, valonă, Bruxelles-Capitală) și 4 regiuni lingvistice (franceză, flamandă, germană și bilingvă).

Limitele teritoriale ale celor 4 regiuni lingvistice pot fi schimbate sau modificate numai prin lege adoptată cu majoritate de voturi de fiecare grup lingvistic al fiecărei Camere, cu condiția prezenței majorității membrilor fiecărui grup și a obținerii unui total de voturi pozitive în două grupuri lingvistice reprezentând 2/3 din numărul voturilor exprimate.

În exercitarea competențelor proprii, statul federal, Comunitățile și Regiunile urmăresc obiectivele unei dezvoltări durabile, în dimensiunile sale sociale, economice și de mediu, ținând cont de solidaritatea între generații.

Competențele administrative sunt repartizate între autoritățile federale, autoritățile regionale și comunitățile lingvistice. Fiecare dintre aceste entități are organe deliberative și executive proprii.

Puterea legislativă la nivel național este exercitată de Parlamentul Federal bicameral. Camera superioară a Parlamentului Federal, Senatul, este ales pe baza unui sistem care prevede reprezentarea regiunilor și comunități (Art. 67 din Constituție), acesta neavând însă drept de veto asupra legislației federale.

Conform legii, în Belgia există cinci parlamente:

- Parlamentul flamand are 124 de membri aleși în mod direct, 118 desemnați prin reprezentare proporțională din listele de partid în circumscripțiile cu mai mulți membri din Regiunea flamandă, și șase membri aleși de la Bruxelles, care participă numai în chestiuni comunitare.
- Parlamentul valon are 75 de membri aleși în mod direct prin reprezentare proporțională din listele de partid în circumscripții plurinomiale.
- Parlamentul Regiunii Bruxelles are 89 de membri, aleși prin reprezentare proporțională din listele partidelor reprezentând vorbitorii de flamandă și vorbitorii de franceză, în circumscripții plurinomiale - 72 franceză și 17 flamandă. În cadrul acestui Parlament, există comisii separate pentru franceză și flamandă.
- Parlamentul Comunității de limbă franceză are 94 de membri aleși în mod indirect, reprezentanți de cei 75 de membri ai Parlamentului valon și 19 aleși din Parlamentul Regiunii Bruxelles.
- Parlamentul Comunității de limbă germană are 25 de membri aleși prin reprezentare proporțională pe liste de partid.

Potrivit art. 116 din Constituție, Parlamentele Comunității și ale Regiunii sunt formate din mandatarii aleși. Parlamentul Comunității este format din membri aleși direct în calitate de membru al Parlamentului Comunității în cauză sau în calitate de membru al unui Parlament al Regiunii.

Parlamentul Regiunii este format din membri aleși direct în calitate de membru al Parlamentului Regiunii în cauză sau în calitate de membru al unui Parlament al Comunității.

Membrii Parlamentelor Comunității și ai Regiunii sunt aleși pentru o perioadă de 5 ani. Parlamentele Comunității și al Regiunii sunt reînnoite integral la fiecare 5 ani. Cu excepția cazului în care legea, adoptată cu majoritatea prevăzută, nu dispune altfel, alegerile pentru Parlamentele Comunității și cel al Regiunii au loc în aceeași zi și coincid cu alegerile pentru Parlamentul European.

Fiecare Comunitate are propriul Guvern. Componenta și funcționarea acestora se stabilesc prin lege adoptată cu o majoritate prevăzută de lege. Membrii fiecărui Guvern al Comunității sau Regiunii sunt aleși de Parlamentul propriu.

Există zece provincii care fac parte din cele două regiuni, flamandă și valonă. Regiunea Bruxelles exercită direct competențe provinciale.

Provinciile au o funcție dublă. În primul rând, ele sunt comunități politice autonome (descentralizate), responsabile pentru toate aspectele care țin de interesul provincial. De asemenea, ele sunt autorități subordonate responsabile cu punerea în aplicare a deciziilor luate la alte niveluri (deconcentrate).

În ceea ce privește municipalitățile, în Belgia există 589 municipii. În Valonia se regăsesc 262 de municipalități, dintre care 9 municipalități vorbitoare de limbă germană; în regiunea Bruxelles se află 19 municipalități, iar pe teritoriul Flandrei funcționează 308 municipalități.

Veniturile fiscale reprezintă principala sursă de finanțare pentru municipalități și provincii, și într-o măsură și mai mare pentru comunități și regiuni, pentru care reprezintă mai mult de 90% din resursele lor.

Competențe:

• la nivel federal

Competențele federale acoperă tot ceea ce nu intră în mod expres în sarcinile Comunităților sau Regiunilor. Cu toate acestea, statul federal nu are nicio autoritate asupra competențelor atribuite entităților federale. Din 1988, supravegherea autorităților locale a fost transferată către guvernele regionale.

Repartizarea competențelor între regiuni și comunități și nivelul federal este supusă controlului judiciar. Curtea Federală de Arbitraj poate anula o lege care contravine repartizării competențelor. Consiliul de Stat oferă consultanță cu privire la constituționalitatea legislației și poate exclude actele administrative neconstituționale.

• la nivelul Comunităților

Comunitățile au următoarele competențe principale (art.127-130):

- cultură și limbă;
- învățământ;
- audio-vizual;
- turism, tineret;
- relații internaționale;
- sănătate;
- asistență pentru persoane fizice (asistență socială, ajutorul acordat familiilor, protecția tinerilor, servicii de asistență a imigranților);
- cercetare științifică;
- cooperarea dintre Comunități.

Cele trei comunități au competențe legislative și pot emite decrete comunitare care au putere de lege. Nu există nicio relație ierarhică între comunități și autoritatea federală.

• la nivelul Regiunilor

- politica urbană și amenajarea teritoriului;
- protecția mediului (responsabilitate partajată) și politica în domeniul apei;
- conservarea naturii;
- lucrări publice (infrastructură);
- transport (responsabilitate partajată);
- comerț exterior (responsabilitate partajată);
- agricultură și pescuit (responsabilitate partajată);
- energie (responsabilitate partajată);

- locuințe;
- politică economică (responsabilitate partajată);
- ocuparea forței de muncă (responsabilitate partajată);
- impozite (responsabilitate partajată);
- supravegherea aplicării legilor la nivelul municipiilor și provinciilor;
- cercetarea științifică;
- importul, exportul și tranzitul de arme.

- *la nivelul comunelor*
- menținerea ordinii publice;
- organizarea alegerilor;
- biroul registrului public;
- cadastru;
- întreținerea infrastructurii rutiere;
- asistență socială;
- afaceri municipale generale.

O particularitate în Belgia o reprezintă "*communes à facilités*" - municipalități care trebuie să ofere facilități administrative bilingve pentru locuitorii lor, care vorbesc o altă limbă decât cea oficială. Crearea de "facilități administrative" este o consecință a legislației lingvistice care reglementează utilizarea limbilor în Belgia.

BULGARIA

Potrivit prevederilor Legii guvernării locale și a administrației publice locale, teritoriul Bulgariei se împarte în municipalități și regiuni. Unitățile administrative ale municipalităților sunt primăriile, iar structurile care conduc la nivelul regiunilor funcționează în cadrul districtelor. Primăriile își îndeplinesc atribuțiile în baza deciziilor aprobate de consiliile municipale.

Districtele administrative sunt, potrivit legii, regiuni de „nivel inferior” care sunt coordonate de guvernul central. Municipalitățile reprezintă singurul nivel la care este exercitată auto-guvernarea, fiind puțin dependente de bugetul de stat. Autoritățile de stat și subdiviziunile teritoriale exercită controlul de legalitate asupra tuturor actelor unităților administrației publice locale, potrivit art. 144 din Constituția Bulgariei.

Legea guvernării locale și a administrației publice locale^{4,5} și Legea privind proprietățile municipiilor (2011)⁶ cuprind competențele atribuite municipalităților, iar Legea administrației cuprinde funcțiile și competențele de care dispune un district.

Articolele nr.135-146 din Constituția Bulgariei cuprind prevederi privind aplicarea principiului auto-guvernării locale. Statul este organizat, din punct de vedere administrativ, pe trei niveluri: central, municipal și local, ultimul nivel având doar o funcție statistică și administrativă, fapt care se regăsește în mai multe state membre ale Uniunii Europene.

Procesul descentralizării a început în anul 2003, moment în care municipalitățile au primit competențe administrative care completau autonomia financiară promovată din anul 2002. La momentul actual, Bulgaria este compusă din două regiuni NUTS-1, șase regiuni NUTS-2, 28 districte și 264 de municipalități⁷.

⁴ <http://dv.parliament.bg/DVWeb/showMaterialDV.jsp?idMat=48257>

⁵ <http://www.bcnl.org/en/articles/702-law-for-the-local-government-and-the-local-administration.html>

⁶ <http://dv.parliament.bg/DVWeb/showMaterialDV.jsp?idMat=44307>

⁷ <https://portal.cor.europa.eu/divisionpowers/countries/MembersNLP/Bulgaria/Pages/default.aspx>

Unitățile administrativ - teritoriale se pot uni voluntar pentru rezolvarea problemelor și a sarcinilor de interes comun, ele putând înființa asociații naționale și regionale.

Asociația națională a municipalităților are dreptul de reprezentare a membrilor săi în fața organelor de stat; poate să elaboreze propuneri de schimbare și de îmbunătățire a prevederilor legale ale administrației publice locale; poate să elaboreze propuneri cu privire la proiectul de buget al țării; poate să încheie contacte cu organizații similare din alte țări; poate să pună în aplicare alte proceduri, stabilite prin actul de constituire al asociației⁸.

Drepturile menționate se exercită cu condiția că în asociația respectivă să fie înscrise peste două treimi din municipalitățile din țară.

Consiliul municipal este organul administrării locale, care este ales de cetățeni în condițiile stabilite de lege. Numărul de consilier locali este stabilit în funcție de numărul de locuitori și poate varia între 11, la o populație de sub 5.000 de locuitori, și 61, pentru capitală.

Veniturile administrației locale sunt compuse din impozite (surse proprii și generale), subvenții, taxe, gestionarea patrimoniului și venituri extraordinare. Conform legii, veniturile municipalităților sunt formate din următoarele surse:

- 40% impozite locale;
- 34,3% granturi;
- 25,7% alte surse.

Ultimele reforme adoptate la nivelul municipal de administrație privesc egalizarea financiară a bugetelor, în sensul asigurării unui nivel minim al serviciilor oferite populației și menținerii unui sistem de indicatori necesari monitorizării și analizei procesului bugetar la acest nivel.

Propunerile referitoare la districte presupun planificarea integrată și concentrarea resurselor pentru nevoile specifice ale regiunii, interacțiunea efectivă a politicilor de dezvoltare și planificare regională, o mai largă publicitate, transparență și eficiență în implementarea politicilor și investițiilor și consolidarea rolului consiliilor regionale.

Competențe

• la nivel central

- competențe legislative în toate domeniile;
- dezvoltarea politicii generală a statului;
- administrarea bugetului de stat;
- asigurarea și menținerea legii și ordinii.

• la nivelul regiunilor

Districtul este o unitate administrativ-teritorială organizată în vederea exercitării unei politici regionale eficiente.

Sarcinile sale includ:

- implementarea politicii guvernului în regiune;
- punerea în acord a intereselor locale și naționale;
- protecția proprietății statului;
- exercitarea controlului asupra legalității actelor și acțiunilor organelor administrației locale, agențiilor guvernamentale, organizațiilor și întreprinderilor din regiunea respectivă;

⁸ Asociația națională a municipalităților Republicii Bulgaria (NAMRB).

- organizarea sistemului de mobilizare a populației și de apărare, supravegherea acțiunilor din domeniul apărării civile;
- răspunde de apărarea ordinii publice.

- *la nivelul municipiilor*

Municipalitățile sunt unități locale de autogovernare, capabile să rezolve independent problemele de importanță locală:

- conservarea și dezvoltarea proprietăților statului aflate pe teritoriile municipiilor;
- finanțe, taxe și impozite;
- organizarea și dezvoltarea teritoriului municipal;
- educație;
- sănătate;
- cultură;
- asigurarea utilităților publice și serviciilor;
- asigurarea asistenței sociale;
- protecția mediului și folosirea rațională a resurselor naturale;
- conservarea patrimoniului cultural, istoric și architectural;
- activități legate de sport, turism și timp liber.

CEHIA

Potrivit capitolului VII din Constituție - Autonomia teritorială - Republica Cehă este împărțită în comunități, care constituie diviziuni teritoriale autonome fundamentale, și regiuni, care constituie diviziuni teritoriale autonome superioare (art. 99).

Diviziunile teritoriale autonome sunt comunități ale cetățenilor care locuiesc într-o anumită zonă și care au dreptul la autonomie. Prin lege se stabilește momentul în care acestea constituie zone administrative. O comunitate reprezintă o componentă a unei diviziuni teritoriale autonome, iar aceasta din urmă se poate înființa sau desființa numai prin lege.

Comunitatea este administrată independent de către adunarea comunității, iar diviziunea teritorială autonomă este administrată independent de către adunarea reprezentanților (art. 101). Diviziunile teritoriale autonome sunt subiecte de drept public care pot deține proprietăți proprii și care funcționează în baza propriului buget.

Statul poate interveni în activitățile desfășurate de diviziunile teritoriale autonome numai dacă aceste intervenții sunt necesare pentru protecția legii și numai în modalitățile prevăzute de lege.

Membrii adunării sunt aleși prin vot secret, universal, egal și direct, durata mandatului unei adunări fiind de 4 ani.

Jurisdicția adunărilor poate fi stabilită numai prin lege. Adunarea unei comunități poate decide asupra problemelor comunității autonome, cu excepția cazurilor în care problemele sunt încredințate adunării unei diviziuni teritoriale autonome superioare.

Din punct de vedere administrativ, Cehia este compusă din 14 regiuni, în care este inclus și orașul Praga, care are, în egală măsură, statut de regiune și municipalitate, și 6.249 municipalități.

Potrivit prevederilor legale, autoritățile locale și regionale au atât competențe proprii, cât și delegate, neexistând o ierarhizare strictă a regiunilor și municipalităților.

Pe lângă Constituție, distribuția competențelor între diferitele niveluri administrative este prevăzută de legislația specifică:

- Legea municipalităților nr.128 / 2000⁹;
- Legea referitoare la orașul Praga nr. 131 / 2000;
- Legea regiunilor nr. 129 / 2000.

O regiune este administrată de un Consiliu regional, alte organisme de conducere fiind Consiliul Regional al Consilierilor și Autoritatea Regională. Pe lângă acestea, prin lege, se pot înființa și alte structuri regionale (art.1 din Legea 129/2000).

O regiune își administrează competențele sale în mod independent. Autoritatea centrală poate interfera în relația sa cu regiunea numai dacă această acțiune se justifică prin necesitatea de a apăra legea și numai în modalitățile permise de lege.

Funcțiile administrației de stat sunt delegate prin lege organismelor din regiune prin intermediul delegării de competențe. În exercitarea acestor competențe, delegate comunității, o regiune trebuie să protejeze întotdeauna interesul public al cetățenilor¹⁰.

O municipalitate este o structură teritorial-autonomă a cetățenilor, care este definită în interiorul frontierelor teritoriului municipiului, potrivit prevederilor Legii nr. 128/2000.

Municipalitatea este condusă de către un consiliu public, care acționează conform nevoilor cetățenilor, pentru dezvoltarea generală a teritoriului său.

O municipalitate cu cel puțin 3.000 de locuitori poate fi ridicată la rangul de oraș la propunerea președintelui Camerei Deputaților și prin hotărâre de Guvern.

O municipalitate este condusă în mod independent de către Consiliul municipal, alte structuri importante fiind primarul, biroul municipal și organele municipale speciale.

Un oraș este condus în mod independent de către un Consiliu local, alte organe ale orașului fiind primarul, biroul de oraș și organele speciale ale orașului (art.5).

Autoritățile naționale și regionale au obligația de a furniza municipalităților, la cerere, datele și informațiile necesare pentru exercitarea atribuțiilor lor. Aceeași obligație se aplică și municipalităților în relația cu autoritățile naționale și regionale.

Pentru determinarea numărului de membri ai unui consiliu municipal se iau în considerare numărul de locuitori și suprafața teritoriului. Numărul de membri este diferit în funcție de statutul juridic al așezării - municipiu, oraș, oraș raion, oraș târg:

- până la 500 de locuitori - 5 - 15 membri;
- 500 - 3.000 de locuitori - 7 - 15 membri;
- 3.000 - 10.000 de locuitori - 11 - 25 membri;
- 10.000 - 50.000 de locuitori - 15 - 35 membri;
- 50.000 - 150.000 de locuitori - 25 - 45 membri;
- peste 150.000 de locuitori - 35 - 55 membri.

Numărul de membri ai unui Consiliu regional se stabilește în funcție de numărul de locuitori ai regiunii:

- până la 600.000 de locuitori: 45 de membri;
- 600.000 - 900 000 de locuitori: 55 de membri;
- peste 900.000 de locuitori: 65 de membri.

Competențe

• la nivel național

Administrația centrală are competențe legislative în toate domeniile.

• la nivel regional

Ariile de responsabilitate cuprind următoarele domenii:

⁹ www.mvcr.cz/soubor/act-on-municipalities-2000-pdf.aspx

¹⁰ <https://portal.cor.europa.eu/divisionpowers/countries/MembersNLP/CR/Pages/5-Bibliography.aspx>

- educație;
- transport (rețeaua de drumuri, transportul public);
- servicii sociale;
- mediu (protecția florei și faunei);
- dezvoltare economică regională, planificare;
- sănătate;
- problemele tineretului și activități sportive;
- prevenirea incendiilor;
- coeziune regională, cooperare interregională și internațională cu alte autorități teritoriale;
- turism;
- prevenirea criminalității;
- alte competențe stabilite prin legi speciale sau prin decizii ale Consiliului regional.

• *la nivel municipal*

Aria responsabilităților cuprinde:

- dezvoltarea locală și planficarea urbană;
- mediul (mangementul apelor, sistemul de termoficare, protecția mediului);
- serviciile de sănătate;
- asistența socială;
- tineret și sport;
- cultură;
- prevenirea incendiilor;
- poliția municipală;
- educația primară;
- construcția de locuințe.

Uniunea orașelor și municipalităților cehe și Asociația regiunilor din Republica Cehă reprezintă administrația locală și regională în raporturile cu autoritățile centrale.

Veniturile administrațiilor regionale și locale sunt compuse din venituri obținute din impozite, subvenții și alte surse, în principal, din furnizarea de servicii.

Veniturile municipalităților pot fi defalcate după cum urmează:

- 9,5% - impozite autonome;
- 46,9% - impozite comune;
- 27,7% - granturi;
- 15,9% - alte surse.

Veniturile regiunilor pot fi defalcate după cum urmează:

- 0,2% - impozite autonome;
- 34,7% - impozite comune;
- 62,3% - granturi;
- 2,8% - alte surse.

CROAȚIA

Croația este un stat unitar, potrivit art. 1 din Constituție, cu trei niveluri de guvernare: la nivel central, la nivel regional (județe), și la nivel local, (municipii și orașe). Orașul Zagreb are un statut special, având competențe atât de oraș, cât și de județ.

Croația este, de asemenea, împărțită în trei regiuni statistice.

Procesul de descentralizare a început la 1 iulie 2001, când anumite funcții și costuri ale învățământului elementar și secundar, de îngrijire a sănătății, creșterea

bunăstării și serviciile de stingere a incendiilor au fost transferate de la bugetul național la bugetele guvernelor locale.

În anul 2005, a fost introdusă categoria "orașe mari", care au competențe sporite de auto-guvernare, condiția fiind o populație de peste 35.000 de locuitori.

Croația este împărțită în 21 de unități regionale: 20 de județe și orașul Zagreb. Fiecare județ este format din orașe și comune, existând un total de 126 de orașe și 429 de municipalități.

Administrația publică locală este menționată în Constituție (art. 133-138). Județele au un grad relativ mare de autonomie, autoritățile locale și regionale având competențe în domeniul aspectelor de interes local. Acestea își exercită funcțiile în conformitate cu principiul subsidiarității.

În afară de Constituție, cadrul legal este completat de Legea cu privire la autonomia locală și regională (2001)¹¹, precum și de alte legi care conțin atribuțiile structurilor locale de conducere.

Aceste structuri au autonomie financiară în ceea ce privește veniturile lor, care sunt derivate din surse proprii - venituri active, impozite proprii, amenzi, taxe administrative, impozite comune, ajutoare și împrumuturi.

Competențe

• la nivel național

- statul are atribuții în adoptarea legislației și punerea ei în executare;
- securitate și apărare;
- politica externă și internă;
- controlul asupra funcționării serviciului public;
- dezvoltare economică;
- dezvoltarea serviciilor publice.

• la nivel regional

- educație;
- sănătate;
- planificarea urbană și regională;
- dezvoltare economică;
- protecția mediului;
- infrastructura de transport și de trafic;
- crearea și dezvoltarea rețelei instituțiilor de învățământ, medicale, sociale și culturale;
- întreținerea drumurilor publice;
- emiterea autorizațiilor de construcție

• la nivel local

- construcția de locuințe;
- amenajarea teritoriului și urbanism;
- servicii de utilități;
- servicii de asistență medicală primară;
- asistență socială;
- educație primară;
- cultura, educație fizică și sport;
- protecția consumatorului;
- protecția mediului;

¹¹ <http://www.legislationline.org/documents/action/popup/id/5864>

- protecția împotriva incendiilor și protecția civilă;
- gestionarea traficului rutier.

Pe lângă aceste competențe, orașele mari au competențe în ceea ce privește:

- întreținerea drumurilor publice;
- acordarea de autorizații de construcție.

DANEMARCA

Danemarca cuprinde trei niveluri de guvernare: central, regional și municipal. Cuprinde 5 regiuni și 98 de municipalități. În plus, Danemarca are două regiuni autonome speciale: Insulele Feroe și Groenlanda, care nu sunt membre ale Uniunii Europene.

Autonomia locală este consacrată în Constituție (secțiunea 82), dar nu există mențiuni privind modul de organizare a teritoriului sau structurilor de acest tip.

Autoritățile locale și regionale sunt responsabile pentru propriile probleme de interes, care nu sunt în mod expres conferite statului. Regiunile și municipalitățile nu dețin competențe legislative și trebuie să acționeze doar în limitele legii aplicabile.

Nu există nicio ierarhie între regiuni și municipalități. Supravegherea activităților desfășurate de autoritățile locale și regionale se realizează de către structurile centrale ale statului, iar Ombudsman-ul este responsabil de supervizarea administrației publice în ansamblu.

Groenlanda și Insulele Feroe au competențe legislative, cu excepția politicii externe și de securitate, sistemul monetar, poliție și justiție și chestiunile constituționale.

În afară de Constituție, Legea administrației publice locale și pentru reforme structurale oferă o indicație a repartizării competențelor la diferite niveluri de guvernare.

În anul 2010, de exemplu, cheltuielile sub-naționale au reprezentat 71% din totalul cheltuielilor publice: 49% pentru municipalități și 22% pentru regiuni, ceea ce reflectă un nivel ridicat de descentralizare.

Veniturile municipalităților au fost compuse din:

- 53% - impozit pe venit;
- 15% - subvenții;
- 13% - rambursări;
- 8% - plăți de utilizator;
- 6% - impozite pe terenuri și proprietăți;
- 5% - alte surse.

Regiunile nu au dreptul de a percepe taxe, acestea fiind finanțate prin intermediul statului și a contribuțiilor municipale.

Competențe

• la nivel național

Guvernul central are competențe generale legislative în următoarele domenii:

- suveranitate națională: poliție, apărare, administrarea justiției, afaceri externe și ajutorul pentru dezvoltare;
- învățământul superior, secundar, formarea profesională și cercetarea;
- plata concediilor medicale, prestațiile pentru copii și pensii;
- asigurarea de șomaj și inspecția muncii;
- anumite activități culturale;

- subvenții pentru comerț și industrie;
- probleme fiscale, colectarea impozitelor, în cooperare cu structurile fiscale de stat;
- controlul produselor alimentare;
- administrarea la nivel național, în funcție de responsabilitățile administrative exercitate la nivel regional și local.

- *la nivel regional*

- sănătate publică;
- dezvoltarea regională;
- mediu înconjurător;
- turism;
- educație și educație specială;
- cultură;
- planificare;
- anumite servicii sociale;
- transport.

- *la nivel local*

Municipalitățile sunt responsabile pentru următoarele aspecte:

- servicii sociale specializate;
- politicile de ocupare a forței de muncă;
- asistență socială (servicii sociale);
- îngrijirea copilului;
- educație;
- îngrijirea persoanelor în vârstă;
- sănătate;
- integrarea și educația lingvistică pentru imigranți;
- protecție civilă;
- mediu înconjurător;
- planificarea teritoriului;
- turism;
- transporturi;
- cultură și sport.

ESTONIA

Potrivit art. 154 din Constituție, toate problemele locale sunt rezolvate și gestionate de către autoritățile locale, care funcționează independent, conform legii.

Statul este compus, din punct de vedere administrativ, din 226 de entități locale care cuprind 193 municipalități rurale și 33 municipalități urbane/orașe și județe. Doar municipalitățile reprezintă nivelul administrației locale. Nu există un nivel administrativ regional, dar aceste structuri sunt gestionate de agențiile regionale conduse de către guvernatori, care sunt numiți de către guvern.

Funcțiile de bază ale autorităților locale sunt organizarea și administrarea problemelor locale în baza legii și a intereselor legitime al locuitorilor municipalității sau orașului.

Baza legală este reprezentată de Legea asupra organizării administrative (1993) și de Legea asupra împărțirii administrative a teritoriului Estoniei (1995)¹². Prima lege

¹² <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/518112013003/consolide>

reglementează funcțiile, responsabilitățile și interesele administrației locale, relațiile dintre autoritățile locale, precum și relațiile acestora cu alte organe ale statului.

Principala reformă ce se preconizează este legată de reînființarea județelor ca unități cu administrație proprie, cu scopul de a degreva municipalitățile de o serie de responsabilități, în principal legate de transport sau educația secundară.

Competențe

• la nivel național

Administrația centrală este responsabilă pentru:

- menținerea ordinii publice;
- dezvoltarea și menținerea infrastructurii;
- industrie și comerț;
- educație;
- politici sociale;
- sănătate;
- construcția de autostrăzi.

• la nivel regional

Județul este o unitate administrativă ce reprezintă Guvernul la nivel local, având responsabilități în ceea ce privește:

- mediul;
- dezvoltarea economică și teritorială;
- supervizarea unor acte ale administrației centrale;
- managementul situațiilor de urgență.

• la nivel local

Potrivit prevederilor Constituției, toate problemele de la nivel local sunt rezolvate în baza funcțiunilor autoguvernării teritoriale. Autoritățile locale dispun de un buget propriu și au drept atribuții:

- educația;
- administrarea spațiilor publice;
- serviciile sociale;
- problemele tineretului;
- serviciile publice;
- asigurarea de utilități și aprovizionarea cu apă;
- planificarea locală;
- întreținerea drumurilor publice locale;
- transportul public local;
- librăriile municipale și muzee;
- activitățile sportive și de recreere.

FINLANDA

Finlanda este un stat unitar, organizat pe o bază descentralizată, cu trei niveluri de guvernare: nivel central, regional și local.

Baza legală este reprezentată de Legea privind guvernarea locală (1995)¹³, Legea privind împărțirea administrativă a țării (1997)¹⁴ și Legea privind dezvoltarea regională.

¹³ [http://www.localfinland.fi/en/authorities/local-self-government/Documents/Finnish%20Local%](http://www.localfinland.fi/en/authorities/local-self-government/Documents/Finnish%20Local%20Government%20Act.pdf)

Finlanda cuprinde 19 regiuni - 18 dintre ele fiind pe continent și Insulele Aland, care sunt autonome - și 336 de municipalități.

Consiliile regionale sunt alese de către autoritățile municipale și constituie autorități municipale comune.

În anul 2010, șase agenții administrative regionale de stat (AVI) și 15 centre de dezvoltare economică, transport și mediu (ELY) au preluat atribuțiile fostelor provincii și reprezintă nivelul regional al administrației de stat descentralizate.

Insulele Aland, cu majoritatea populației vorbitoare de limbă suedeză, constituie din anul 1921 o regiune autonomă, având propriul parlament și guvern. Acesta este divizată în 16 municipalități.

Principiul autonomiei locale este consacrat în Constituție. Autorităților locale le sunt atribuite competențe administrative conform legii. Consiliile regionale au atribuții administrative, iar municipalitățile au, de asemenea, competențe de reglementare. Autoritățile locale au dreptul de a percepe taxe.

Sistemul de finanțare sub-național este extrem de descentralizat:

- veniturile fiscale reprezintă 47,3% (aproape jumătate din veniturile sectorului public sub-național provin din taxe surse proprii);
- subvențiile reprezintă un procent de 27,2%;
- 25,5% sunt din alte venituri.

Subvențiile guvernamentale primite de o autoritate locală conțin atât sumele necesare funcționării sale, cât și o componentă de egalizare a resurselor. Aceasta din urmă ia în considerare o serie de factori, inclusiv mărimea populației, structura demografică, numărul de utilizatori ai serviciilor municipale și alte circumstanțe speciale, cum ar fi o populație mică sau dispersată, nivelul șomajului, numărul de insule, etc. Tipul și ponderea criteriilor sunt negociate între ministere și Asociația finlandeză a autorităților locale și regionale.

Componenta de egalizare a resurselor urmărește să egalizeze diferențele economice între autoritățile locale și are la bază venitul total impozabil al fiecărui municipiu. Toate municipalitățile cu un venit pe cap de locuitor al impozitului municipal, cu un procent mai mic de 90% din media națională, va primi subvenția respectivă de egalizare. Municipalitățile care obțin un venit din impozit peste 90% din media națională este redus cu 40% din suma care depășește procentul de 90%. Practic, are loc transferul între municipalități și nu de la bugetul de stat.

Există, de asemenea, diverse subvenții pentru investiții. În situații excepționale, administrațiile locale pot acorda ajutoare din fonduri guvernamentale naționale pentru a acoperi dificultățile financiare temporare sau pentru a acoperi alte costuri.

Până la sfârșitul fiecărui an, consiliile aprobă un buget local pentru următorul an calendaristic. Odată cu aprobarea bugetului, Consiliul va aproba, de asemenea, și o proiecție financiară pentru trei sau mai mulți ani (perioadă de planificare).

Obiectivele operaționale și financiare ale autorității locale trebuie să fie acoperite de prevederile bugetului aprobat. Acestea trebuie să fie elaborate astfel încât să garanteze condițiile prealabile pentru efectuarea funcțiilor autorității locale.

În cadrul bugetelor trebuie să fie prevăzute alocările și estimările de venituri necesare atingerii Țintelor operaționale precum și modul în care vor fi finanțate acestea. Estimările pot fi indicate la valoare brută sau netă. Bugetele trebuie să cuprindă un capitol privind finanțele operaționale și declarația de venit și un capitol privind investițiile și finanțarea.

20Government%20Act.pdf

¹⁴ <http://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2003/20030343>

Luarea deciziilor la nivelul autorităților locale se realizează de către un Consiliu ales de cetățenii cu drept de vot din circumscripția respectivă. Autoritățile locale trebuie să îndeplinească toate funcțiile pe care și le-au asumat în virtutea autonomiei locale, precum și cele stabilite prin lege.

Ministerul de Finanțe monitorizează cheltuielile locale, precum și sistemul taxelor și impozitelor, în general, și se asigură că legislația adoptată de autorități este în conformitate cu prevederile autonomiei locale.

Autoritățile locale trebuie să numească un administrator sau un primar care să conducă administrația, să se ocupe de managementul financiar și de alte operațiuni aflate în sarcina consiliului municipal. Primarii sunt aleși de consiliu, acționează în calitate de președinte al consiliului municipal și se află într-un raport de serviciu cu autoritatea locală.

Administratorii municipali pot fi aleși pentru o perioadă determinată sau nedeterminată. Primarii pot fi aleși pentru o perioadă care să nu depășească un mandat de consiliu. Mandatul primarului va continua până la instalarea unui nou primar sau până la alegerea unui alt administrator municipal.

Consiliul poate demite administratorul municipal sau îl poate transfera pe un alt post, conform prevederilor legale.

Demiterea sau transferul se pot realiza la propunerea consiliului municipal sau în cazul în care cel puțin un sfert din membrii săi prezintă o cerere în acest sens. În această situație, administratorul trebuie informat cu privire la pierderea postului, având posibilitatea de a fi audiat și a-și expune punctul de vedere.

Sunt necesare voturile a două treimi din membrii consiliului pentru a se lua o decizie privind demiterea administratorului public sau transferul acestuia pe un alt post.

Alte structuri municipale sunt reprezentate de consiliul municipal, comitete și sub-comitete, consilii de conducere și comisii.

Competențe:

• la nivel regional

În plus față de cele două funcții statutare menționate, consiliile regionale au un domeniu larg de funcții, care sunt determinate de caracteristicile speciale ale regiunii:

- asistența medicală (primară și secundară);
- servicii stomatologice;
- servicii sociale (inclusiv asistență socială, îngrijirea de zi a copilului și serviciile pentru persoanele în vârstă și cu handicap);
- educație (inclusiv nivel preșcolar, primar, secundar de formare, profesională, educația adulților, servicii de bibliotecă);
- cultură;
- sport;
- utilizarea terenurilor;
- construcția și întreținerea infrastructurii locale și a mediului, inclusiv străzi, gestionarea energiei, a apei și a apelor reziduale, precum și a porturilor;
- transport public;
- promovarea afacerilor locale și ocuparea forței de muncă.

• la nivel local

Conform prevederilor Legii privind guvernarea locală, sarcinile consiliului local sunt următoarele:

- stabilește principalele obiective operaționale și financiare;
- adoptă principiile privind organizarea administrației;

- decide cu privire la principiile financiare, finanțarea investițiilor, precum și în ceea ce privește aprobarea bugetului;
- stabilește principiile generale privind taxele care urmează să fie colectate pentru servicii și alte activități prestate;
- alege membrii organelor municipale, cu excepția cazului în care legea prevede altfel;
- adoptă principiile de bază privind remunerațiile funcționarilor aleși;
- alege auditorii.

FRANȚA

Cadrul legal este reprezentat de Constituție¹⁵, Codul general al colectivităților teritoriale¹⁶, Codul agricol, Legea modernizării acțiunii publice teritoriale și afirmării metropolelor¹⁷, Legea referitoare la delimitarea regiunilor din 17 ianuarie 2015¹⁸, Legea referitoare la Noua Organizare Teritorială a Republicii (NOTRe) din 7 august 2015¹⁹ și de Legea pentru viitorul agriculturii și pădurilor²⁰.

Conform art.1 din Constituția din 1958, cu modificările ulterioare, organizarea Republicii franceze este descentralizată. Procesul de amenajare a teritoriului francez care aplică principiul descentralizării permite transferul competențelor administrative ale statului către comunitățile locale.

În Franța, conceptul de *reforma a statului*²¹, care până atunci se referea mai ales la reforma instituțiilor statului, a fost utilizat ulterior ca un concept ce acoperea *reforma administrativă*. Acest sens al conceptului s-a impus în anii '90, cu referire la acțiunile inițiate cu scopul de a îmbunătăți funcționarea administrației naționale, fiind asociată cu redefinirea responsabilităților statului și a misiunilor sale fundamentale. Din anii 2000 noțiunea de *modernizarea statului* a fost folosită de asemenea împreună cu cea de *reformă a statului*. Franța este organizată pe patru nivele administrative locale (*échelons administratifs locaux*): comuna, intercomunalitate, departament și regiune. Acest aranjament teritorial cu responsabilități partajate și finanțare *încrucișată* a fost adesea denumit "*millefeuille territorial*". În acest context, în ultimele decenii în Franța au fost realizate mai multe reforme administrative, schimbările fiind menite a asigura eficacitatea acțiunii publice la nivel teritoriilor. Înaintea aplicării reformei, conform datelor guvernamentale, în Franța existau 101 departamente, 36700 comune, 22 regiuni și 2600 grupări intercomunale²².

¹⁵ <http://www.conseil-constitutionnel.fr/conseil-constitutionnel/francais/la-constitution/la-constitution-du-4-octobre-1958/texte-integral-de-la-constitution-du-4-octobre-1958-en-vigueur.5074.html>

¹⁶ <https://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?cidTexte=LEGITEXT000006070633>

Le Code général des collectivités territoriales (CGCT)

¹⁷ <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000028526298&categorieLien=id>
LOI n° 2014-58 du 27 janvier 2014 de modernisation de l'action publique territoriale et d'affirmation des métropoles

¹⁸ <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000030109622&categorieLien=id>
LOI n° 2015-29 du 16 janvier 2015 relative à la délimitation des régions, aux élections régionales et départementales et modifiant le calendrier électoral

¹⁹ <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000030985460&dateTexte=&categorieLien=id>
LOI n° 2015-991 du 7 août 2015 portant nouvelle organisation territoriale de la République

²⁰ <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000029573022&categorieLien=id>

²¹ <http://www.vie-publique.fr/decouverte-institutions/institutions/administration/modernisation/qu-est-ce-que-reforme-etat.html>

²² <http://www.gouvernement.fr/action/la-reforme-territoriale>

Principiile reformei teritoriale urma a duce la constituirea unei noi arhitecturi a Republicii franceze au răspuns nevoii și voinței politice de a garanta o proximitate și o funcționare mai eficace a serviciilor teritoriale ale statului²³.

Realizarea reformei administrative a dispus de structuri instituționale precum un minister sau un secretariat de stat, responsabile cu aplicarea ei. Din luna mai 2012, a fost înființat Ministerul Reformei Statului, Descentralizării și Funcției publice, precum și alte structuri interministeriale, a fost creat de asemenea Secretariatul general pentru modernizarea acțiunii publice (SGMAP)²⁴, plasat sub autoritatea primului-ministru, aflat și la dispoziția ministrului însărcinat cu reforma statului. Ministerul Descentralizării și Funcției Publice avea misiunea de a pregăti și pune în aplicare politica guvernului în domeniul descentralizării și funcției publice²⁵.

În domeniul descentralizării, ministrul de resort pregătește și pune în aplicare, în legătură cu ministerul de interne și cu ministrul egalității teritoriilor și locuinței, politica de consolidare a responsabilităților locale. La rândul său, Ministerul amenajării teritoriului, ruralității și colectivităților teritoriale²⁶ îndeplinește misiunile conferite prin lege (Decretul nr. 2012-770 din 24 mai 2012²⁷).

În concepția guvernului actual, crearea unei noi arhitecturi teritoriale a avut ca obiective scăderea cheltuielilor publice și găsirea unui răspuns mai adecvat nevoilor cetățenilor. Principalul criteriu al simplificării organizării teritoriale a fost cel al scăderii cheltuielilor, scop pentru care au fost propuse măsuri radicale precum: suprimarea clauzei competenței generale a colectivităților teritoriale, cu scopul de a putea stabili competențe specifice și exclusive pentru regiuni și departamente, comune, acestea putând să intervină astfel în toate domeniile, dacă ele considerau că este necesar; stabilirea unei noi *hărți intercomunale*, bazată pe ideea *bazinului vieții*, hartă ce urma să intre în vigoare în ianuarie 2018; reducerea la jumătate a numărului regiunilor până în ianuarie 2017; desființarea consiliilor departamentale până în anul 2021.

În Franța, reforma teritorială s-a realizat prin adoptarea, în etape, a unui pachet de legi: Legea modernizării acțiunii publice teritoriale și afirmării metropolelor²⁸ din 28 ianuarie 2014, Legea referitoare la delimitarea regiunilor din 17 ianuarie 2015²⁹, urmate de Legea referitoare la Noua Organizare Teritorială a Republicii (NOTRe) din 7 august 2015³⁰ care a conferit noi competențe regiunilor și a redefinit clar competențele fiecărei colectivități teritoriale. În Adunarea Națională, în motivarea proiectului de lege se preciza că de trei decenii Franța se află în plin proces de descentralizare care s-a aprofundat cu fiecare etapă.

În acest moment este nevoie de modernizarea în profunzime a organizării teritoriale pentru a rezista șocurilor și de a înscrie în fruntea țărilor dezvoltate, capabile să susțină progresul, să garanteze coeziunea teritoriilor. Se menționa că este necesară clarificarea organizării teritoriale, astfel încât să fie precizate responsabilitățile fiecărui nivel al puterii publice, simplificarea relațiilor dintre stat și colectivitățile teritoriale, creșterea încrederii reciproce, coerența acțiunii publice capabile a garanta viitorul

²³ <http://www.gouvernement.fr/reforme-territoriale-coup-d-envoi-de-la-nouvelle-architecture-de-la-republique>

²⁴ <http://www.modernisation.gouv.fr/le-sgmap>

²⁵ <http://www.gouvernement.fr/action/la-reforme-territoriale>

²⁶ <http://www.territoires.gouv.fr/>

²⁷ <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000025915750>

Decret n° 2012-770 du 24 mai 2012 relatif aux attributions du ministre de l'égalité des territoires et du logement

²⁸ <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000028526298&categorieLien=id>

LOI n° 2014-58 du 27 janvier 2014 de modernisation de l'action publique territoriale et d'affirmation des métropoles

²⁹ <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000030109622&categorieLien=id>

LOI n° 2015-29 du 16 janvier 2015 relative à la délimitation des régions, aux élections régionales et départementales et modifiant le calendrier électoral

³⁰ <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000030985460&dateTexte=&categorieLien=id>

LOI n° 2015-991 du 7 août 2015 portant nouvelle organisation territoriale de la République

generațiilor viitoare. În acest context, un rol deosebit au avut studiile de impact care au însoțit proiectele legislative atât în Adunarea Națională cât și în Senatul francez³¹. Comisariatul general al egalității teritoriilor a participat la prefigurarea, evaluarea și monitorizarea impactului teritorial în timp real al reformelor aplicate. Guvernul a nominalizat în aprilie 2015 șapte prefecti care au fost implicați în aceste demersuri de a forma noi regiuni prin fuzionare, de a elabora și coordona proiectul organizării regionale, în dialog cu reprezentanții aleși și cu sindicatele. Aceștia au prezentat în iunie 2015 un proiect pus în dezbatere.

Prima lege a reformei teritoriale adoptată în anul 2014 a acordat un nou statut metropolelor³², iar în anul 2015 au fost înființate noi metropole (Rennes, Bordeaux, Toulouse, Nantes, Brest, Lille, Rouen, Grenoble, Strasbourg et Montpellier). La 1 ianuarie 2015 a fost acordat un statut special metropolei Lyon, iar la 1 ianuarie 2016 metropolele Grand Paris și d'Aix-Marseille-Provence. Aceste noi entități au dobândit mai multe puteri și vor putea interveni în domeniul autostrăzilor departamentale, transportului școlar și al promovării internaționale.

Noua reformă a regiunilor, bazată pe legea referitoare la Noua Organizare Teritorială a Republicii (NOTRe) și a Decretului de aplicare a legii³³, a vizat reducerea regiunilor de la 22, plus cele cinci *dincolo de mări*, la 13 regiuni, inclusiv Corsica, începând de la 1 ianuarie 2016. Regiunile rămase neschimbate au fost: Bretagne, Pays de la Loire, Centre, denumită acum Centre-Val de Loire, Ile-de-France, Provence-Alpes-Côte d'Azur, Corse. Au fost create regiuni noi precum: Alsace, Lorraine și Champagne-Ardenne, Nord-Pas-de-Calais și Picardie, Bourgogne și Franche Comté, Haute-Normandie și Basse-Normandie, Rhône-Alpes și Auvergne, Midi-Pyrénées și Languedoc-Roussillon, Aquitaine, Limousin și Poitou-Charentes. Această decizie a avut la bază studii și dezbateri ample referitoare la noul decupaj regional, o analiză comparativă a vechilor și noilor regiuni din perspectiva populației, resurselor naturale, dezvoltării economice și sociale, precum și a limitării disparităților regionale³⁴. Regiunile au dobândit un rol important în dezvoltarea economică prin susținerea IMM-urilor (PME) și a celor de talie intermediară (ETI).

În parlament, Adunarea Națională a votat proiectul cu 13 regiuni metropolitane, iar Senatul un proiect cu 15 regiuni, dezbaterile au fost îndelungate și aprinse, implicând arbitrajul președintelui francez. Șapte din 12 regiuni metropolitane au fost rezultatul regroupării a două sau trei regiuni, prin articolul 2 al legii prevăzându-se stabilirea capitalei și a denumirii noi a regiunii, decizii luate în septembrie-octombrie 2016, cu avizul consiliului regional. Pentru activitatea noilor prefecti, Ministerul de interne a elaborat *Planul noii generații de prefecturi*, conform căruia până în anul 2017 se prevedeau noi modalități de eliberare a CNI, a pașaportului, permisului de conducere, înmatricularea vehiculelor.

Noua hartă regională a luat în considerare rolul economic și social al regiunilor, considerați *actori cheie* ai acesteia.

- Regiunile au *competențe* exclusive în:
 - dezvoltarea economică prin elaborarea schemei regionale de dezvoltare economică, inovație și internaționalizare, sprijinirea investițiilor imobiliare, inovației în

³¹ <https://www.legifrance.gouv.fr/affichLoiPreparation.do?idDocument=JORFDOLE000029101338&type=general&typeLoi=proj&legislature=14>

³² <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000028526298&categorieLien=id>

³³ Décret n° 2015-1689 du 17 décembre 2015 portant diverses mesures d'organisation et de fonctionnement dans les régions de l'administration territoriale de l'Etat et de commissions administratives

<https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000031638556&categorieLien=id>

³⁴ <http://www.chroniques-cartographiques.fr/2015/02/cartes-comparatives-des-nouvelles-regions-en-france.html>

<http://www.chroniques-cartographiques.fr/2016/04/nouvelles-regions-les-comparaisons-bis.html>

întreprinderi (SRDEII) și prin orientările sale în domeniul atractivității teritoriului regional și dezvoltare a economiei solidare;

- regiunea are competența definirii sistemului de sprijin pentru crearea și extinderea activităților economice sau întreprinderilor în dificultate, contribuind de asemenea la dezvoltarea polilor de competitivitate;

- conform legii de modernizarea a acțiunii publice teritoriale din 2014 regiunile au rol deosebit în afirmarea metropolelor, în gestionarea programelor europene (FEDER, FEADER și o parte a FSE);

- formare profesională, învățare și alternanță;

- învățământ liceal, construirea, întreținerea și funcționarea liceelor cu profil general și agricol.

- amenajarea teritoriului și mediului - elaborarea schemelor regionale (SRADDET);

- gestionarea deșeurilor;

- transporturi - coordonarea politicilor TER, a transportului interurban, precum și politicile complementare. Din 2017 va prelua transportul școlar de la departamente. Regiunile vor gestiona unele aerodrumuri regionale, porturile.

Unele competențe sunt partajate împreună cu departamentele: turismul, cultură, sport, promovare limbi regionale, domeniul tehnologiei digitale.

În Franța, dezvoltarea regională are o tradiție remarcabilă, recent fiind aplicate modele specifice și eficiente de dezvoltare durabilă prin programe europene³⁵. Un rol deosebit are aplicarea schemei regionale de dezvoltare, reglementată recent prin Decretul referitor la aplicarea schemei regionale de dezvoltare durabilă³⁶.

Prevederile din Codul general al colectivităților teritoriale referitoare la regiuni au fost modificate conform legii nr. 2015 - 991 din 7 august 2015 referitoare la o nouă organizare teritorială a Republicii³⁷. În Titlul I referitor la consolidarea regiunilor, în articolul L 4123 se precizează că mai multe regiuni care formează un teritoriu fără enclave pot, prin decizia concordantă a consiliilor regionale, adoptate cu o majoritate de trei cincimi din voturi, să ceară să fie regrupate într-o singură regiune, iar decizia este dată prin decret de stat. Fuzionarea unei regiuni se face în mod asemănător.

Referitor la atribuțiile generale ale regiunilor, în articolul L 4211-1 se precizează că regiunea are ca misiune, respectând atribuțiile comunelor și departamentelor și colaborând cu acestea și cu statul, de a contribui la dezvoltarea economică, socială și culturală a regiunii, la coordonarea și raționalizarea investițiilor, la participarea la finanțarea echipamentelor colective de interes regional direct, cu acordul colectivităților locale, grupări ale acestora, altor organisme publice sau de stat; la finanțarea unor axe rutiere care prin caracteristicile lor constituie itinerarii de interes regional și sunt identificate prin schema regională de amenajare, la dezvoltarea durabilă și egalitatea teritoriilor, la sprijinirea financiară a investițiilor și la participarea la capital în cadrul societăților capital-investiții, societăților de finanțare interregională sau proprie fiecărei regiuni, existente sau create, ca și societăților economice mixte și societăților care au ca obiect transferul de tehnologii.

În Titlul V, de la art. L 4251-1 la 4251-11 sunt menționate atribuțiile legate de amenajarea și dezvoltarea economică cu referire la schema regională de dezvoltare, amenajare, dezvoltare durabilă și egalitate a teritoriilor, la cercetare și dezvoltare tehnologică, la intervențiile în domeniul economic și social. În titlul VI se face referire la

³⁵ <http://www.europe-en-france.gouv.fr/Des-programmes-pour-qui-pour-quoi/Avancement-des-programmes>

³⁶ Décret n° 2016-1071 du 3 août 2016 relatif au schéma régional d'aménagement, de développement durable et d'égalité des territoires - <https://www.legifrance.gouv.fr/eli/decret/2016/8/3/ARCB1609722D/jo>

³⁷ https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexteArticle.do;jsessionid=D0C6D5939C4B6448546723C44D1EFF50.tpdila13v_2?cidTexte=JORFTEXT000030985460&idArticle=LEGIARTI000030998153&dateTexte=20150809

gestionarea serviciilor publice la nivelul regiunii. În continuare se fac precizări specifice pentru fiecare regiune în parte. În art. L 4251-13 se face referire la participarea în cadrul societăților comerciale, cu aplicarea schemei regionale de dezvoltare economică, inovație, internaționalizare și la alte forme de finanțare precum subscripții la fonduri publice ale colectivităților teritoriale, fonduri de garantare a creditelor, fonduri de investiții cu care regiunea are convenții de colaborare; participație la fonduri pentru polul de competitivitate aflate pe teritoriul său.

În Codul general al colectivităților teritoriale, *comunele* sunt considerate eșalonul de bază al democrației locale care au competența generală de a răspunde nevoilor cetățenilor săi. Prevederile legale referitoare la comune sunt incluse în Codul general al colectivităților teritoriale, articolele L 2111-1 până la L2581-1. Contestațiile referitoare la delimitarea teritoriului comunelor sunt tranșate de reprezentantul statului în departamentul căruia aceasta îi aparține. Administrarea și serviciile comune sunt precizate în Cartea a II-a, cu referire la poliție în articolele de la L 2211 la L 2216, la servicii comunale L 2221 - L 2226 precum regiile municipale, concesiunile, regimul cimetirilor și serviciilor funebre, servicii industriale și comerciale, pază contra incendiilor, gestionarea apelor pluviale. Intervențiile în domeniul economic și social, precum sprijinul economic, garantarea împrumuturilor, participarea la capitalul societăților, intervențiile pentru locuințe sociale sunt menționate în Titlul V, articolele L 2251 - L 2254. Pentru fiecare categorie de locuitori ai diferitelor comune se menționează dispoziții specifice pentru Paris, Marseille și Lyon, comunele dintr-o serie de departamente, inclusiv din cele de peste mări.

Conform reformei administrativ-teritoriale, la 1 ianuarie 2016 toate comunele urmează să fie regrupate în *intercomunalități* care ar trebui să aibă de la 5.000 la 15.000 de locuitori și să activeze conform articolului L 5216-5 din Codul general al colectivităților teritoriale³⁸, modificat prin aplicarea prevederilor Legii nr. 1.888 din 28 decembrie 2016. Intercomunalitățile reprezintă regrupări ale comunelor cu competențe delegate de comunele membre, structura fiind administrată de reprezentanți aleși de comunele respective. În ianuarie 2014 erau 2 145 astfel de organisme publice de cooperare intercomunală (EPCI) cu fiscalitate proprie, iar de la 1 ianuarie 2016 urma să cuprindă 99,8% din comune.

▪ *Competențele comunelor* sunt precizate în art. L 4251 și privesc următoarele aspecte:

- dezvoltarea economică;
- crearea, amenajarea, întreținerea și gestionarea zonelor cu activitate industrială, comercială, terțiară, artizanală, turistică, portuară sau aeroportuară;
- politica locală comercială și susținerea activităților comerciale de interes comunitar; promovarea turismului;
- amenajarea spațiului comunitar;
- schema coerenței teritoriale și schema sectorului;
- planul local de urbanism, documentele de urbanism elaborate în funcție de harta locală;
- crearea și realizarea zonelor de interes comunitar, aspecte legate de mobilitate prevăzute în Codul Transporturilor;
- echilibrul social al habitatului: programul local de habitat;
- politica de locuințe de interes comunitar;

³⁸ <https://www.legifrance.gouv.fr/affichCodeArticle.do?cidTexte=LEGITEXT000006070633&idArticle=LEGIARTI000020951483&dateTexte=>

- acțiunile și sprijinirea financiară a locuințelor sociale de interes comunitar și pentru persoane defavorizate;
- rezerve funciare pentru punerea în aplicare a politicii comunitare pentru menținerea echilibrului social al habitatului;
- îmbunătățirea parcului imobiliar de interes comunitar;
- politicile orașului: elaborarea diagnosticului teritoriului și definirea orientărilor contractului-oraș;
- coordonarea dispozitivelor contractuale de dezvoltare urbană, locală și de inserție economică și socială, precum și dispozitivele locale de prevenire a delinvenței;
- programele de acțiune definite de contract-oraș;
- gestionarea zonelor de călători;
- colectarea și tratarea deșeurilor.

Prevederile referitoare la *departamente* sunt menționate în articolele de la L 3111 până la L 3665, iar precizările referitoare la administrarea și serviciile departamentale se află în articolele de la L 3211. Sunt menționate competențele consiliului departamental și ale președintelui în domeniul bugetului, împrumuturilor, gestionării patrimoniului, acțiunii sociale. În articolele Titlului III sunt menționate intervențiile generale și sprijinul acordate la nivelul departamentelor în domeniul economico-social, echipamentului rural, electrificării, sprijinirea spectacolelor cinematografice, apărarea pădurilor contra incendiilor. În Titlul IV art. de la L 3241-1 la L 3241-6 sunt menționate prevederi generale referitoare la gestionarea serviciilor publice. Aceste prevederi generale sunt urmate de prevederi comune și specifice pentru o serie de departamente.

În *teritoriile rurale*, cele trei obiective ale noii politici de reînnoire a ruralității puse în aplicare de Ministerul amenajării teritoriului și ruralității³⁹ au fost legate de combaterea sentimentului de înapoiere a acesteia, de răspunsul dat noilor provocări ale ruralității, de intenția de a arăta că teritoriile rurale sunt un atu pentru dezvoltarea țării.

Încă din anul 2014 guvernul a decis lansarea teritoriilor rurale, crearea condițiilor de reînnoire a a prezenței statului în aceste teritorii, reconstruirea legăturilor orașe și sate, dotarea teritoriilor rurale cu mijloace de dezvoltare proprie⁴⁰.

Politica în acest domeniu a pornit de la constatarea existenței unei crize economice și sociale, de identitate a zonelor rurale care împiedică aplicarea unor politici publice adecvate. Guvernul a plecat de la identificarea mai multor nivele ale ruralității, identificând: zonele periurbane aflate sub influența marilor orașe, a teritoriilor agricole și teritoriilor industriale în schimbare sau în zone hiper-rurale. Datele arătau că în Franța, 95% din populație trăia sub influența urbană și doar 5% trăia exclusiv rural. În acest context, populația era de mai multe categorii: mai urbanizată (periurbană), mai puțin urbanizată (suburbană) sau hiper-rurală, din această perspectivă devenind necesar a depăși clivajul rural-urban. Pentru a răspunde nevoilor unei realități foarte diverse trebuia așadar să fie recunoscute profunde mutații care aveau loc în aceste teritorii, sub efectul urbanizării, mobilității populației, evoluției economice, inserției noilor tehnologii care ofereau noi oportunități dar creau în același timp și noi fracturi. O etapă importantă era aceea a găsirii soluțiilor adecvate acestei situații diverse, în plină evoluție și de a da competențele necesare zonelor rurale pentru a acționa adecvat.

Ministerul locuinței, egalității teritoriilor și ruralității a creat 7 ateliere teritoriale în care s-au întâlnit aleși, reprezentanți ai administrației din zonele rurale, ai populației, ai asociațiilor agricultorilor care au dezbătut teme precum: crearea unor noi forme de

³⁹ <http://www.territoires.gouv.fr/categorie/amenagement-du-territoire>

⁴⁰ <http://www.gouvernement.fr/assises-des-ruralites-l-acte-fondateur-d-une-politique-renouvelee-pour-les-territoires>
<http://www.gouvernement.fr/partage/1486-discours-aux-assises-des-ruralites>

cooperare urban-rural, abordarea problemelor în zonele montane, modalități de combinare a performanței economice cu cea de mediu, reînnoirea cadrului instituțional și a prezenței statului în teritoriile rurale, modele ale ruralității noi, de mobilizare a resurselor serviciile publice în aceste teritorii prin complementaritatea dintre acțiunile statului, colectivităților și întreprinderilor. În acest scop, a fost creat un comitet interministerial care a analizat datele atelierelor.

Reforma teritorială a fost o oportunitate de a realiza obiectivele reformei ruralității, fiind folosite schimbările produse la nivel regional și intercomunalitate. În politica guvernului dedicată acestui domeniu (denumită *assises des ruralités*), conceptul de *nouă ruralitate* asocia elemente precum calitatea vieții, tradiția, inovația și solidaritatea.

Prin aplicarea măsurilor incluse în Legea pentru viitorul agriculturii și pădurilor adoptată în luna octombrie 2014 s-a urmărit creșterea competitivității economice, sociale și de mediu. Aceasta s-a efectuat prin intervenția puterilor publice și organismelor profesionale înscrise într-un dispozitiv specific numite *Grupuri de Interes Economic și de Mediu* (GIEE), în număr de 250, la nivelul întregii țări.

În concluzie, se poate constata că unele etape ale reformei administrativ-teritoriale din Franța au fost elaborate și parțial implementate, urmând ca în viitor să fie definite obiective noi. O analiză realizată în anul iulie 2017, care a urmărit elaborarea strategiei guvernamentale pentru perioada 2017-2027⁴¹, constata că în ultimele decenii, ca în majoritatea economiilor dezvoltate europene, în Franța s-a realizat o dinamizare importantă a metropolelor, cele 15 zone urbane de peste 500.000 locuitori care reunesc 40% din populație și 50% din activitatea economică, din masa salarială, care au dus la creșterea valorii adăugate din punct de vedere economic și a populațiilor înalt calificate, devenind adevărate motoare ale creșterii economice și sociale. Aplicarea noii legi a reformei teritoriale a avut efecte pozitive prin fixarea clară a unor obiective ale politicii teritoriale, prin definirea precisă a competențelor actorilor principali, prin consolidarea politicilor sectoriale ale statului în teritoriile aflate în dificultate. În același timp, se constata că a avut loc creșterea inegalităților teritoriale, determinate de procesul dezindustrializării unor zone, de degradarea unor orașe mijlocii și a teritoriilor rurale care a dus la scăderea nivelului veniturilor și a protecției sociale a populației din acele teritorii. Strategia viitoare va urmări crearea unor noi servicii publice pentru realizarea obiectivelor viitorului.

GERMANIA

Potrivit art. 20 alin. (1) din Legea fundamentală germană⁴², Germania este un stat federal. Legile federale sunt adoptate în cadrul unui proces de cooperare între Bundestag și Bundesrat. Bundestag-ul este ales în mod direct prin vot universal și are un sistem mixt proporțional în cazul în care unii dintre membrii Bundestag-ului sunt aleși prin sistemul pluralist, iar alții prin reprezentare proporțională în baza listelor de partid pentru Bundestag. Bundesrat-ul este compus din reprezentanți ai diferitelor guverne ale landurilor.

Landurile germane au constituții proprii, iar municipalitățile se bucură de auto-guvernare în limitele legilor. Pe teritoriul Germaniei există 16 landuri, 295 districte (nivel intermediar) și 11.252 municipalități (nivel local). Orașele cu peste 100.000 de locuitori au atât competențe de județ, cât și de municipalitate. Cu toate acestea, trebuie remarcat faptul că există câteva orașe, numite orașe districtuale, cu mai puțin de

⁴¹ <http://www.strategie.gouv.fr/publications/20172027-dynamiques-inegalites-territoriales>

⁴² <https://www.btg-bestellservice.de/pdf/80201000.pdf>

100.000 de locuitori, care se bucură de un statut similar. Aceste orașe corespund statutului în baza alocării de responsabilități instituționale și administrative de către landul respectiv.

În ceea ce privește dreptul constituțional, județele și municipiile sunt considerate ca aparținând la nivel instituțional corpului organizatoric al landurilor. Cu toate acestea, din punct de vedere practic și funcțional, municipalitățile constituie un "al treilea" nivel instituțional în cazul în care cea mai mare parte a responsabilităților publice revin în sarcina acestora. Autoritățile locale se bucură de o garanție constituțională a administrației autonomiei locale ceea ce implică dreptul "de a participa la toate aspectele relevante pentru comunitatea locală în propria lor răspundere în cadrul legislației în vigoare", potrivit art. 28 din Constituție.

Constituția Federală specifică relația dintre nivelul federal (Bund) și land. În conformitate cu art. 30, exercitarea puterilor și îndeplinirea funcțiilor de stat sunt de competența landurilor, cu excepția celor prevăzute sau permise altfel de Legea fundamentală. În privința competențelor legislative, landurile au dreptul de a legifera în măsura în care Legea Fundamentală nu conferă putere legislativă Federației (art. 70). Astfel, potrivit Constituției, landul are competențe legislative reziduale.

Cea mai mare parte a legislației este adoptată la nivel federal, dar întregul domeniu de aplicare a funcțiilor administrative aparține landurilor, în timp ce puterile administrative federale (definite de art. 87-90) sunt clasificate ca excepții de la această regulă.

Rolul administrativ al landurilor este definit în art. 83 din Legea fundamentală, care le conferă dreptul și datoria de a "executa legile federale ca sarcină proprie, în măsura în care Legea Fundamentală nu prevede sau permite altfel". Articolele 84 și 85 fac diferența între funcțiile administrative care urmează să fie gestionate de către landuri "ca aspecte ale propriilor lor sarcini", și alte aspecte în care "landurile execută statutele federale ca agenți ai Federației".

În anul 2006, Germania s-a angajat într-o reformă majoră a Legii Fundamentale în ceea ce privește relația dintre nivelul federal și cel de land. Scopul a fost acela de a consolida legislația și de a face o distincție mai clară a competențelor, limitând ponderea decizională a Bundesrat-ului, urmărind, totodată, consolidarea rolului Landului în legislația europeană.

În anul 2009, a existat o a doua etapă a reformelor, care nu au mai afectat domeniul responsabilităților între autoritățile federale și cele de land, dar a abordat sistemul finanțelor interguvernamentale, astfel că nu mai este posibil ca nivelul federal să mai atribuie nivelului municipal orice tip de sarcină.

Repartizarea competențelor fiscale este prevăzută de art. 104 din Constituție. Landurile colectează majoritatea taxelor din Germania. Taxele proprii reprezintă aproximativ 16% din veniturile fiscale și 11% din veniturile totale. Principalele impozite sunt taxa pe vehicul, taxa de achiziție a terenurilor și impozitul pe succesiune. Veniturile fiscale partajate landurilor sunt de aproximativ 60% din veniturile lor totale și includ TVA-ul (44,8%), impozitul pe venitul personal (42,5%) și impozitul pe profit.

Veniturile colectate de municipalități reprezintă aproximativ 83%. Ele au ca resurse proprii impozitarea afacerilor locale, impozitul pe proprietate și alte taxe locale. Aceste sume reprezintă aproximativ 61% din veniturile lor fiscale.

Competențe

- *la nivelul landurilor*

- exercitarea puterilor de stat și îndeplinirea funcțiilor de stat sunt de competența landurilor, cu excepția cazurilor prevăzute de Legea fundamentală;
- au dreptul de a legifera în toate domeniile cu excepția celor care sunt atribuite exclusiv Federației, prin Legea fundamentală;
- competențe partajate: justiția, bunăstarea socială, dreptul civil, dreptul penal, dreptul muncii și cel economic;
- competențe exclusive în ceea ce privește cultura, educația (inclusiv universitățile), chestiuni care privesc autoritățile locale și poliția.

• *la nivelul autorităților districtuale*

Competențe obligatorii

- construirea și întreținerea drumurilor secundare, transportul public de călători, înmatriculările auto, regimul permiselor de conducere;
- amenajarea teritoriului la nivel de autoritate districtuală, regimul construcțiilor (autorizații de construire, inspecția clădirilor);
- protecția împotriva incendiilor, serviciul de control în caz de dezastre, serviciile de salvare;
- protecția naturii și a peisajului, întreținerea parcurilor naturale;
- asistență socială și protecția tineretului;
- construirea și întreținerea spitalelor;
- construirea și întreținerea școlilor secundare și colegiilor tehnice;
- colectarea deșeurilor menajere și eliminarea acestora;
- supravegherea alimentară;
- protecția animalelor;
- regimul străinilor (intrare, ședere, supraveghere, etc.)

Competențe opționale (în conformitate cu principiul autonomiei locale)

- sprijinirea activităților culturale;
- construcția zonelor pietonale și pistelor pentru cicliști;
- construcția și întreținerea bibliotecilor publice;
- promovarea activității economice și a turismului;
- gestionarea colegiilor de educație pentru adulți.

• *la nivel local*

- dreptul de a selecta, angaja, promova și elibera din funcție personalul care își desfășoară activitatea în sectorul public;
- administrarea teritoriului prin elaborarea planurilor de dezvoltare urbană (utilizarea terenurilor și planurile de construcție);
- dreptul de a adopta regulamente interne;
- dreptul de a gestiona veniturile și cheltuielile;
- dreptul de a aplica taxe, cum ar fi taxa de câine, taxa de divertisment, impozitul pe teren, impozitarea celei de-a doua locuințe.

Competențe opționale (în conformitate cu principiul autonomiei locale)

- acordarea de stimulente pentru activitatea economică locală;
- acordarea de stimulente pentru construcția de locuințe;
- crearea unei infrastructuri de asistență socială;
- construirea și întreținerea infrastructurii de transport în comun;
- afaceri culturale și facilități sportive;

- gestionarea utilităților de alimentare cu energie;
- încheierea de acorduri de înfrățire cu autoritățile locale din alte țări.

Competențe obligatorii (în conformitate cu legislația federală sau de land)

- securitate generală;
- servicii medicale umane și veterinare;
- urbanism, construcția și întreținerea rețelei de drumuri și a zonelor verzi aparținând autorității locale;
- construcția și întreținerea școlilor primare;
- întreținerea și gestionarea cursurilor de apă, de canalizare;
- asistență socială și protecția tineretului;
- construcția zonelor de agrement și de petrecere a timpului liber;
- dezvoltarea urbană și restaurare.

Atribuții de stat transferate către municipalități și orașe mijlocii

- servicii de evidență a populației (înregistrarea nașterilor, deceselor, căsătoriilor și parteneriatelor de același sex, eliberarea actelor de identitate);
- organizarea alegerilor;
- înregistrarea fiscală și alte formalități pentru persoanele fără cetățenie germană;
- înmatricularea vehiculelor, gestionarea traficului urban;
- supravegherea calității produselor alimentare.

Competențe obligatorii (în conformitate cu legislația federală sau de land)

- securitate generală;
- servicii medicale umane și veterinare;
- urbanism, construcția și întreținerea rețelei de drumuri și a zonelor verzi aparținând autorității locale;
- construcția și întreținerea școlilor primare;
- întreținerea și gestionarea cursurilor de apă, de canalizare;
- asistență socială și protecția tineretului;
- construcția zonelor de agrement și de petrecere a timpului liber;
- dezvoltarea urbană și restaurare.

GRECIA

Republica Elenă este un stat descentralizat, care cuprinde două niveluri de guvernare: central - guvernarea de stat și cel de auto-guvernare, care se aplică la nivelul regiunilor și municipalităților.

În acest sens, baza legală este Legea nr. 4071/2012 - prevederi privind dezvoltarea locală, guvernarea locală și administrația descentralizată⁴³, care transpune Directiva 2009/50/CE.

În prezent, în Grecia se regăsesc 7 Administrații descentralizate, 13 regiuni și 325 de municipalități. Administrațiile descentralizate constituie unități ale statului, șefii acestor structuri fiind numiți de Guvernul central. Acestea exercită atribuțiile statului în

⁴³ http://www.ypes.gr/UserFiles/f0ff9297-f516-40ff-a70e-eca84e2ec9b9/nomos_kallikrati_9_6_2010.pdf

teritoriu, în conformitate cu prevederile art. 101 din Constituție. Municipalițile și regiunile constituie cele două nivele ale autonomiei locale.

Fostele prefecturi care au existat înainte de anul 2010, când a început reforma administrativă a țării, în mare parte încă mai există, dar sunt numite acum unități regionale, formând părți administrative și teritoriale constitutive ale regiunilor.

Comunitatea Mănăstirilor de pe Muntele Athos este un teritoriu autonom cu statut special, conform Constituției și regimului special aplicat în conformitate cu legislația UE.

Principiile descentralizării și autonomiei locale sunt consacrate în Constituție. Autoritățile care funcționează la nivel local și regional sunt expresia suveranității populare, constituind o instituție fundamentală în viața publică a grecilor, astfel cum este garantat de dispozițiile art. 102 din Constituție⁴⁴ și de Carta europeană a autonomiei locale⁴⁵, ratificată prin Legea 1850/1989, ținând seama de rezervele exprimate cu privire la art. 5, 7 (§ 2), 8 (§ 2) și 10 (§10).

Regiunile sunt responsabile pentru administrarea districtelor lor. Acestea trebuie să pună în aplicare politici la nivel regional, ca parte a responsabilităților care le revin în conformitate cu principiile dezvoltării durabile și a coeziunii sociale a țării, ținând seama de politicile naționale și europene.

Municipalițile sunt responsabile pentru administrarea problemelor locale, în conformitate cu principiul subsidiarității, având drept scop protejarea, dezvoltarea și îmbunătățirea continuă a vieții cetățenilor.

Nu există nici un control ierarhic în relația dintre regiuni și municipaliți.

Veniturile guvernelor sub-naționale sunt obținute în principal din taxe și impozite. Veniturile municipaliților sunt compuse în proporții de:

- 70% de impozitare autonomă;
- 20% din granturi;
- 10% din alte surse.

Veniturile totale ale regiunilor sunt compuse similar astfel:

- 70% de impozitare autonomă;
- 25% din granturi;
- 5% din alte surse.

Competențe

• la nivel național

- competențe generale în chestiuni care privesc suveranitatea națională: apărarea națională, afaceri externe, finanțe și justiție;
- politica națională generală;
- coordonarea și direcția activităților Guvernului;
- coordonarea activităților desfășurate de persoanele care ocupă funcții publice;
- punerea în aplicare a politicilor naționale.

• la nivel regional

- planificare, programare și dezvoltare regională, inclusiv investiții;
- agricultură, creșterea animalelor și pescuitul;
- gestionarea resurselor naturale, energie și industrie;
- ocuparea forței de muncă, comerț și turism;
- transporturi și comunicații;

⁴⁴ <http://www.hri.org/docs/syntagma/>

⁴⁵ <http://legislatie.resurse-pentru-democratie.org/legea/carta-europeana-a-autonomiei-locale.php>

- lucrări publice, urbanism, amenajarea teritoriului, mediu;
- sănătate;
- educație, cultură și sport;
- protecție civilă - logistică.

În scopul de a aborda problemele supra-locale într-un mod uniform, regiunea metropolitană Attiki și unitatea metropolitană din Salonic au competența de a-și exercita atribuții suplimentare, metropolitane, în următoarele domenii:

- mediu și calitatea vieții;
- amenajarea teritoriului și regenerare urbană;
- transport și comunicații;
- protecție civilă și securitate, dincolo de limitele administrative municipale.
- aplicarea politicilor naționale, regionale și europene relevante;
- cooperarea cu alte autorități și organizații regionale;
- dezvoltarea și protecția patrimoniului cultural durabil.

• *la nivel municipal*

- dezvoltare;
- autorizații de construcție și planificare urbană;
- mediu înconjurător;
- calitatea vieții în orașe;
- ocuparea forței de muncă;
- protecție și solidaritate socială;
- educație, cultură și sport;
- dezvoltarea agricolă, creșterea animalelor și pescuit;
- protecție civilă;
- eliberarea de licențe profesionale;
- infrastructura de transport;
- inițiative de dezvoltare locală;
- turism.

Cu scopul de a oferi servicii mai bune, municipalitățile pot exercita alte responsabilități ale statului la nivel local, dacă au fost atribuite prin lege. Trebuie subliniat faptul că în partea insulară, precum și în zonele montane, municipalitățile pot angaja responsabilități suplimentare pentru a servi mai bine populația locală, în conformitate cu principiul subsidiarității.

Autoritățile municipale exercită aceste atribuțiile ținând seama de:

- politicile naționale, regionale și europene conexe;
- necesitatea coordonării cu alte autorități locale sau publice, care au competența de a acționa, în funcție de resursele proprii;
- utilizarea eficientă și echitabilă a resurselor disponibile;
- necesitatea de a organiza servicii adecvate, calificate și eficiente;
- nevoia de protecție superioară a mediului, protejarea patrimoniului cultural și promovarea dezvoltării durabile a acestor zone.

ITALIA

Italia este o republică parlamentară. Potrivit Constituției⁴⁶, Republica Italiană este un stat unitar, care recunoaște principiile autonomiei locale și ale descentralizării.

⁴⁶ https://www.senato.it/documenti/repository/istituzione/costituzione_inglese.pdf

Cu toate acestea, în prezent, Italia este considerată o țară regionalizată. În acest sens, regionalismul a fost impus progresiv după al doilea război mondial, ca o reacție la perioada fascistă de centralizare. Constituția inițială a acordat un statut special pentru cinci regiuni. Restul regiunilor, în număr de 15, au primit recunoaștere prin Constituție, într-o etapă ulterioară, în anul 1970. Funcțiile administrative le-au fost transferate între anii 1972 și 1977. Procesul de regionalizare a fost consolidat în anii 1990. Așa-numitele "legi Bassanini" din anul 1997 au dat regiunilor puteri administrative reziduale.

În anul 2001, printr-o reformă constituțională, s-a modificat repartizarea competențelor legislative între stat și regiuni, prin diferențierea între competențele exclusive ale statului, competențe concurente și competențele exclusive ale regiunilor.

Italia este formată din regiuni, provincii, municipalități și orașe metropolitane. Regiunile, provinciile și municipalitățile pot adopta statute proprii.

Există cincisprezece regiuni cu statut obișnuit și cinci regiuni cu autonomie specială, care au competențe legislative și administrative, definite prin statutele lor.

În acord cu prevederile art. 123 din Constituție, fiecare regiune are un statut care servește drept constituție regională, determinând forma de guvernare și principiile fundamentale ale organizării și funcționării regiunii. Principala diferență dintre statutul special și statutul obișnuit este aceea că statutul obișnuit este adoptat și modificat prin lege regională pe când statutul special este adoptat și modificat prin drept constituțional. Reforma titlului V din Constituție din anul 2001 a sporit puterile regiunilor cu statut obișnuit, în special la subiecții cu competență concurentă între stat și regiune. Acest lucru a cauzat diminuarea, într-o oarecare măsură, a distincției dintre regiunile cu statut obișnuit și cele cu statut special.

Provinciile și municipalitățile au o autonomie mai limitată decât regiunile. Acestea pot beneficia de un statut special, cum este cazul celor două provincii autonome Trento și Bolzano. Cele 110 provincii constituie atât un nivel de auto-guvernare locală cât și de descentralizare. Cele 8.092 municipalități au o competență generală pentru afacerile locale și le pot fi delegate competențe de către stat sau de la nivel regional.

Constituția garantează atât autonomia locală cât și principiul subsidiarității. Principiul subsidiarității reglementează regimul competențelor exclusive ale statului, competențelor concurente (partajate) și competențelor exclusive ale regiunilor. Regiunile sunt investite cu competențe reziduale.

Statul este investit cu competențe de reglementare cu privire la puterile sale legislative exclusive, cu toate că le poate delega regiunilor. Regiunile au putere de reglementare în toate celelalte probleme. Provinciile și municipalitățile au competențe de reglementare pentru organizarea și punerea în aplicare a funcțiilor lor.

Municipalităților le sunt delegate responsabilități administrative, cu excepția cazului în care acestea sunt delegate provinciilor, orașelor metropolitane, regiunilor și Statului în conformitate cu principiul subsidiarității.

După reforma constituțională din anul 2001, guvernul central nu mai e îndrituit să suspende legislația regională, eventualele diferende dintre guvernul central și Regiuni sau între regiuni fiind de competența Curții Constituționale.

Regiunile și provinciile autonome Trento și Bolzano / Bozen participă la procesul de luare a deciziilor UE în domeniile care intră în competențele lor. La cererea acestora, și în anumite circumstanțe, Guvernul poate face apel la Curtea de Justiție a Uniunii Europene împotriva actelor UE. Este obligat să facă acest lucru în cazul în care Conferința Stat-Regiuni solicită acest lucru cu o majoritate absolută.

În afară de Constituție, diferitele statute ale provinciilor și regiunilor, precum și competențele lor sunt reglementate de Legea 62/1953 care definește administrarea

regiunilor obișnuite și de Legile 142/1990, respectiv 265/1999 referitoare la provincii și municipalități. Decretele legislative 267/2000 și 112/1998 definesc atribuțiile diferitelor niveluri de guvernare.

Organele regiunii sunt: Consiliul regional, Comitetul regional și președintele acestuia. Consiliul regional exercită competențele legislative conferite regiunii, precum și alte funcții conferite de Constituție și de legi.

Comitetul regional este organul executiv al regiunii.

Președintele executivului reprezintă regiunea, conduce elaborarea politicilor executivului și răspunde pentru aceasta, promulgă legile și statutele regionale, conduce funcțiile administrative delegate regiunii de către stat, în conformitate cu instrucțiunile Guvernului Republicii.

Guvernelor sub-naționale li se acordă autonomie financiară în privința veniturilor și cheltuielilor. Veniturile sunt derivate din impozitare (surse proprii și partajate), subvenții și alte surse.

Veniturile municipalităților sunt compuse din:

- 34,2% impozite proprii;
- 10% impozite comune;
- circa 33% subvenții;
- 22% din alte surse.

Veniturile provinciilor sunt compuse din:

- 36,5% impozite proprii;
- 3,5% impozite partajate;
- aproximativ 50% din granturi;
- 10% din alte surse.

Veniturile regiunilor sunt compuse din:

- circa 34% impozite proprii;
- 10% impozite partajate;
- peste 50% din granturi.

Competențe

• la nivel național

Potrivit art. 117 din Constituție, statul are competențe legislative exclusive în următoarele domenii:

- politica externă de stat și relațiile internaționale, inclusiv relațiile de stat cu Uniunea Europeană, dreptul de azil și statutul juridic al cetățenilor din afara UE;
- imigrare;
- relațiile statului cu grupurile religioase;
- instituțiile de apărare și armată;
- finanțe, economie și piață financiară;
- sistemul de impozitare și de egalizare fiscală;
- organele de stat și legile electorale, procesul electoral național și alegerile pentru Parlamentul European;
- administrația de stat;
- ordinea publică și securitate, cu excepția administrației poliției locale;
- cetățenia, starea civilă și evidența populației;
- jurisdicție și norme procedurale;
- drept penal, civil și administrativ;
- determinarea standardelor minime de drepturi civile și sociale, care sunt garantate pe întreg teritoriul național;

- standardele educaționale generale;
- asistență socială;
- legislația electorală, principalele instituții funcționale pentru municipalități, provincii și zone metropolitane;
- vamă, protecția frontierelor naționale și internaționale;
- metrologie;
- coordonarea sistemului statistic și de informare (central, regional și local);
- brevete și invenții;
- protecția mediului și a ecosistemelor;
- protecția patrimoniului cultural.

Statul își exercită puterea legislativă partajat cu regiunile într-o serie de alte domenii:

- relațiile internaționale și cu UE ale regiunilor;
- comerț exterior;
- locuri de muncă;
- protecție și siguranță;
- educație, sub rezerva autonomiei educaționale;
- profesii;
- cercetarea științifică și tehnologică și de sprijinire a inovării pentru sectoarele de producție;
- sănătate;
- securitate alimentară;
- sport;
- cadastru;
- porturi și aeroporturi civile;
- transportul de mare tonaj și cel naval;
- rețele de comunicații;
- producția națională, transportul și distribuția de energie;
- securitate socială complementară și suplimentară;
- armonizarea conturilor publice și coordonarea finanțelor publice și a sistemul de impozitare;
- protejarea patrimoniului cultural și de mediu, inclusiv promovarea și organizarea activităților culturale;
- bănci de economii, băncile rurale, instituțiile de credit regionale;
- terenuri agricole și instituții de credit agricol.

• *la nivel regional*

Regiunile au competențe legislative exclusive în toate domeniile care nu sunt atribuite în mod expres statului:

- există o serie de aspecte ale legislației partajate pentru care statul va stabili numai principiile fundamentale:
- relațiile internaționale și cu UE ale regiunilor;
- comerțul extern;
- protecția și securitatea la locul de muncă;
- educație, cu excepția învățământului școlar și a formării profesionale;
- profesii;
- cercetarea tehnologică precum și sprijinirea inovării în sectoarele productive și științifice;
- protecția sănătății;
- alimentație;

- sport;
- protecție civilă;
- urbanism;
- porturi și aeroporturi civile;
- rețelele de transport și de navigație pe scară largă;
- comunicații;
- producția de energie, transport și distribuție;
- asistență socială complementară;
- armonizarea conturilor publice, coordonarea finanțelor publice și a sistemului de impozitare;
- dezvoltarea resurselor culturale și de mediu;
- instituțiile bancare regionale de economii, băncile rurale și agențiile de credit;
- terenurile regionale și instituțiile de credit agricol.

• *la nivel local*

Provincii

În prezent, provinciile sunt în principal responsabile pentru punerea în aplicare a politicii de decentralizare și au rol de coordonare pentru problemele supramunicipale.

Acestea au competențe în următoarele domenii:

- planificarea teritorială, inclusiv planificarea spațială; planificarea socială și a utilizării terenurilor;
- mediul, inclusiv protecția mediului, prevenirea dezastrelor, a poluării, protecția florei și faunei, rezervații naturale și parcuri, ape reziduale, energie regenerabilă;
- poliție, în special în domeniul protecției civile;
- cultură, în special, protecția patrimoniului cultural;
- transport, inclusiv autostrăzi provinciale și mijloacele de transport public;
- agricultură;
- pescuit și vânătoare;
- piața muncii;
- asistență administrativă și tehnică pentru municipalități;
- dezvoltarea economică, inclusiv dezvoltarea economică locală.

Competențele care pot fi atribuite prin lege regională sau de stat sunt:

- asistență socială, inclusiv servicii de igienă și salubritate;
- educație, inclusiv învățământul secundar, educația artistică și formarea profesională.

Municipalități⁴⁷

- asistență socială, în special a serviciilor sociale personale și de asistență comunitară;
- educație, inclusiv servicii legate de școală, cum ar fi cantine, autobuze școlare, asistență pentru persoanele cu handicap, îngrijire a copiilor preșcolari;
- cultură și recreere, inclusiv muzee, săli de expoziții, activități culturale și de teatru;
- planificare, inclusiv amenajarea teritoriului, locuințe, carte funciară;
- transport, în special întreținerea drumurilor locale;
- dezvoltare economică, inclusiv elaborarea planurilor de comerț, planificarea, programarea și reglementarea activităților comerciale, precum și stabilirea și gestionarea zonelor industriale și comerciale;

⁴⁷ <http://www.cities-localgovernments.org/gold/Upload/Italy.pdf>

- mediu, inclusiv gestionarea deșeurilor;
- poliția locală.

Responsabilitățile deconcentrate ale municipiilor:

- registrul, inclusiv nașteri, căsătorii și decese;
- proces electoral;
- serviciul militar;
- statistică.

Comunitățile montane au competențe speciale în următoarele domenii:

- planificarea, în special îmbunătățirea zonelor montane;
- sarcinile care le sunt conferite de UE sau de legile și politicile de stat sau regionale;
- dezvoltarea economică, inclusiv de muncă și de funcționare a planurilor multianuale;
- instrumente pentru urmărirea obiectivelor de dezvoltare socio-economice, inclusiv cele stabilite de UE, de stat sau de regiune.

LETONIA

Letonia a realizat reforma teritorial-administrativă în anul 2009, țara fiind organizată în 110 municipii și 9 orașe. Toate cele 119 administrații locale au aceleași competențe, diferența fiind aceea că orașele nu au teritorii rurale. Guvernele regionale sunt organizate în mod voluntar de către organismele administrației publice locale, care sunt recunoscute de legislația primară.

În Letonia, administrația locală are atât competențe voluntare, cât și obligatorii. Competențe voluntare depind de deciziile consiliului local, pe baza politicilor locale, iar competențe obligatorii privesc gestionarea serviciilor publice și administrarea politicilor naționale în jurisdicțiile locale.

Cea mai înaltă lege cu privire la guvernarea locală este Carta europeană a autonomiei locale, aplicabilitatea sa directă fiind recunoscută de către Curtea Constituțională. De asemenea, Parlamentul leton a adoptat Legea cu privire la autoguvernare în anul 2009⁴⁸.

Municipalitățile din Letonia se bazează în principal pe veniturile obținute din taxele și impozitele locale, precum și din subvențiile Guvernului central.

Competențe

• la nivel național

Statul are competențe legislative depline, care includ:

- menținerea ordinii publice;
- producerea și distribuirea energiei;
- sistemul național de telecomunicații;
- construcția de locuințe;
- învățământul superior și cercetarea științifică;
- sistemul de sănătate;
- administrația de stat;
- impozitul pe venit;
- politica externă;

⁴⁸ http://www.cities-localgovernments.org/gold/Upload/country_profile/Latvia.pdf

- apărarea.

Până în anul 2009, statul a partajat competențele legislative cu structurile de conducere ale regiunilor existente în domeniul:

- planificare spațială;
- transport public.

De asemenea, statul a partajat competențele legislative cu guvernele locale în următoarele domenii:

- dezvoltare;
- managementul infrastructurii;
- politică economică;
- bunăstare;
- cultură.

• *la nivel local*

- registre evidența populației;
 - registre de naștere, căsătorie, deces, emiterea de documente administrative;
 - registrul cadastral;
 - adopții;
 - planificarea locală;
 - serviciile de poliție municipale;
 - ordinea publică, apărare și protecție civilă;
 - mediu: alimentarea cu apă, gestionarea deșeurilor, utilități;
 - gestionarea zonelor de tratament;
 - întreținerea zonelor publice;
 - educație: învățământ preșcolar, primar, secundar, formarea continuă a cadrelor didactice;
 - cultură;
 - sănătate: întreținere spitalicească, asistență medicală;
 - bunăstare socială: servicii sociale personale;
 - protecția copilului;
 - construcția de locuințe;
 - dezvoltarea economică;
 - transport: public și drumuri locale;
- Obligații suplimentare pentru capitala Riga, potrivit secțiunii 17 din Legea cu privire la autoguvernare:
- sprijin pentru funcțiile guvernului central: pentru instituțiile guvernamentale de stat, primirea de demnitari și misiunile diplomatice străine;
 - acordarea de asistență pentru organizațiile internaționale;
 - întreținerea și dezvoltarea infrastructurii de importanță statală.

LITUANIA

Lituania este compusă din 10 regiuni și 60 de municipalități, acestea din urmă fiind singurele autorități autentice autonome. Consiliile municipale sunt alese pentru un mandat de patru ani. Primarii nu sunt aleși în mod direct, ci sunt aleși de către Consiliul municipal, conform prevederilor art. 16 (2 (2)) din Legea privind autoguvernarea locală⁴⁹.

⁴⁹ <http://www.lithuanialaw.com/lithuanian-law-on-self-government-503>

Administrațiile locale sunt conduse de un director administrativ, numit de către Consiliul municipal la propunerea primarului, potrivit legii. În prezent, regiunile servesc drept unități teritoriale și statistice, funcțiile lor fiind distribuite între municipalități și organele administrației publice centrale.

Autonomia locală a municipalităților este prevăzută de Constituție (art. 119-124), fiind specificată și în Legea privind autoguvernarea locală (1994) și Legea din privind unitățile administrativ-teritoriale și competențele lor (1994).

Conform Constituției, bugetul Lituaniei este format din două componente: un buget de stat și un buget independent al municipiilor (art. 127).

Veniturile municipalităților provin din următoarele surse:

- impozite directe, aproximativ 6%;
- granturi, 55% din totalul veniturilor;
- subvențiile specifice plătite de guvernul central pentru finanțarea funcțiilor delegate, 38% din totalul veniturilor;
- venituri partajate.

Competențe

• la nivel național

- responsabilități naționale legislative în toate domeniile (art. 5 din Constituție).

• la nivel local

Municipalitățile sunt responsabile conform legii:

Funcții independente (art. 6)

- realizarea bugetului;
- încasarea taxelor locale;
- gestionarea proprietății municipale;
- întreținerea unităților municipale;
- protecție socială;
- planificarea teritorială;
- dezvoltarea locală;
- planificare spațială;
- protecția mediului;
- construcția de locuințe;
- cultură;
- transportul public local;
- salubritate, deșeuri menajere;
- întreținerea cimitirelor;
- întreținerea drumurilor locale și a zonelor publice;
- învățământ (preșcolar, primar și secundar);
- educația adulților (formare profesională);
- centre de sănătate și spitale locale;
- biblioteci, centre culturale locale și muzee;
- asistență socială;
- siguranța și securitatea publică;
- menținerea ordinii publice;
- turism și recreere.

Funcții delegate (art. 7)

- activități agricole, agricultură performantă;

- participarea la măsuri privind piața muncii locale;
- gestionarea arhivelor locale;
- asigurarea serviciilor de registru public;
- protecția drepturilor copilului;
- administrarea măsurilor de dezvoltare rurală;
- administrarea proprietății de stat;
- participarea la organizarea alegerilor;
- acordarea de asistență juridică primară;
- protecția civilă;
- protecția împotriva incendiilor.

MAREA BRITANIE

Regatul Unit este un stat unitar, asimetric descentralizat, care cuprinde Anglia și trei țări cu guverne proprii: Scoția, Irlanda de Nord și Țara Galilor. Deși Parlamentul Regatului Unit își păstrează o serie de competențe absolute, din anul 1999, Parlamentul scoțian, Adunările Naționale ale Irlandei de Nord și Țării Galilor au dobândit grade diferite de descentralizare, care se reflectă în competențele legislative. Puterile celor trei organisme variază în funcție de natura și domeniul de aplicare a legislației adoptate. Nu există documente oficiale care să cuprindă competențele forurilor din Scoția și Irlanda de Nord. Acestea sunt considerate a fi acele competențe care nu sunt specificate a fi "competențe rezervate/absolute" ale Parlamentului englez.

Parlamentul scoțian are competențe legislative primare și secundare, precum și capacitatea nivelului de impozitare intern al Scoției. „Scotland Act”, adoptată în anul 2012 a implementat o serie de modificări în domeniul finanțelor publice, inclusiv în ceea ce privește nivelul impozitului pe venit.

La rândul său, Adunarea Națională a Irlandei de Nord dispune de competențe primare și secundare. Adunarea Națională a Țării Galilor a primit competențe sporite în anul 2006. În urma referendum-ului din martie 2011, acest forum a primit competențe primare în 20 domenii specifice și adoptă legi. Competențele secundare aparțin ministerelor galeze.

În concluzie, pe teritoriul Regatului se aplică trei sisteme juridice: legile din Anglia și Țara Galilor, legile din Irlanda și cele din Scoția.

Cadrul legal cuprinde: Legea cadru generală a administrației publice locale în Londra și în restul Angliei, Legea cu privire la administrarea districtului Londra, Legea cu privire la administrația publică locală.

Legea privind administrația locală a stabilit un sistem dualist de administrare: județe/comitate și districte, ambele rurale sau metropolitane, ultimele fiind desființate în anul 1985. În general, aceste legi stabilesc limitele competențelor administrației locale. Acestea conțin, de asemenea, dispoziții în materie de organizare a autorităților locale, condițiile de eligibilitate (inclusiv aspectele electorale) și limitele de exercitare a competențelor lor.

Administrația locală din Țara Galilor este reglementată de Legea privind administrația locală în Țara Galilor. Principalele dispoziții referitoare la Scoția sunt cuprinse în dispozițiile legale din 1973, 1975 și 1994 cu privire la administrația locală în Scoția. Organizarea administrației publice locale din Irlanda de Nord este reglementată de Legea cu privire la administrația locală în Irlanda de Nord.

Anglia este împărțită în 9 regiuni. La rândul lor, aceste regiuni sunt împărțite în comitate administrative și autorități unitare, cu excepția Londrei, care este împărțită în "burguri".

Totodată, Anglia este împărțită în diviziuni administrative: 27 de provincii pe două niveluri, 32 cartiere londoneze și un oraș al Londrei sau Londra cea Mare, 36 de districte metropolitane, 56 de autorități unitare (inclusiv 4 județe pe un singur nivel).

Scoția este împărțită în 32 de zone de consiliu.

Țara Galilor constă din 22 de autorități unitare: 10 "burguri-comitat", 9 comitate și 3 orașe.

Irlanda de Nord este împărțită în 11 districte și 32 comitate, din anul 2011.

Teritoriile dependente: Anguilla, Bermuda, Teritoriul Britanic din Oceanul Indian, Insulele Virgine Britanice, Insulele Cayman, Insulele Falkland, Gibraltar, Montserrat, Insulele Pitcairn, Sfânta Elena, Ascension, și Tristan da Cunha, Insulele Georgiei de Sud și Sandwich de Sud, Insulele Turks și Caicos.

Finanțarea administrației publice locale în Marea Britanie rămâne relativ centralizată, cu excepția Irlandei de Nord. În general, veniturile administrațiilor locale provin în principal din:

- subvenții (48,5%);
- taxe și impozite (27,3%);
- alte surse de venituri, cum ar fi serviciile (24,2%).

Veniturile administrațiilor locale engleze sunt formate astfel:

- 15%, impozite autonome;
- 13%, impozite comune;
- aproximativ 50% din subvenții;
- restul din alte surse.

În cazul Scoției, veniturile administrației publice locale sunt compuse astfel:

- 10% din impozite autonome;
- 10% de impozite comune;
- 60% din subvenții;
- 20% din alte surse de venituri.

În Țara Galilor veniturile locale sunt compuse astfel:

- 13,7% impozite autonome;
- 9,1% impozite comune;
- 60,3% subvenții;
- 16,9% alte surse de venituri.

În ceea ce privește Irlanda de Nord, veniturile sunt compuse în procent de 66,5% din impozitele autonome, 9,5% din subvenții și din alte surse.

Formula complexă de transfer interguvernamental a fondurilor de la bugetul de stat către bugetele locale prevede egalizarea completă a sumelor în funcție de diferențele de nevoi, costuri și resurse dintre regiuni.

Sistemul britanic operează într-un cadru în care există mari structuri sub-naționale, în termeni de populație, acestea depinzând de randamentul impozitelor stabilite la nivel local, precum și de gradul de colectare a impozitelor la nivel național.

Principala caracteristică a mecanismului de acordare a veniturilor (granturi) este aceea că estimează cheltuielile pe care fiecare autoritate locală ar trebui să o facă cu furnizarea de servicii, cu excepția cheltuielilor de capital, pe următoarele considerente:

- funcțiile atribuite administrației locale;
- standardul care menționează nevoile de servicii;
- tipurile de caracteristici locale care afectează costurile serviciilor;
- estimarea cheltuielilor standard.

• *la nivel național*

a) *competențe rezervate (2011)*

1) în relația cu Scoția

- în ceea ce privește Coroana Regală, Uniunea regatelor din Scoția și Anglia și Parlamentul Regatului Unit;
- relațiile internaționale, inclusiv activitatea de comerț exterior, cu excepția punerii în aplicare a legislației UE și Convenției europene în materia drepturilor omului;
- apărare și securitate națională;
- politica fiscală și monetară;
- imigrare, naționalitate, extradare;
- dreptul penal în legătură cu drogurile și armele de foc, precum și reglementarea consumului abuziv de droguri;
- alegeri, cu excepția alegerilor locale;
- secrete oficiale de stat în legătură cu siguranța națională;
- legea privind societățile și asociațiile productive, de asigurări, proprietate intelectuală și insolvență, precum și reglementarea instituțiilor și serviciilor financiare;
- competiție, monopol și fuziune;
- legislația muncii, inclusiv relațiile de muncă, oportunități egale, securitatea la locul de muncă;
- protecția consumatorilor și protecția datelor;
- serviciile poștale și de telecomunicații;
- majoritatea domeniilor din domeniul energiei;
- căi ferate și transport aerian, siguranța rutieră;
- reglementarea și siguranța transporturilor;
- securitate socială;
- reglementarea unor profesii, care cuprind domeniul medical, medici veterinari, arhitecți, auditori, agenți imobiliari, practicieni în domeniul insolvenței și asigurărilor;
- consiliile de cercetare;
- desemnarea unor zone asistate;
- siguranța nucleară, controlul și siguranța medicamentelor;
- radiodifuziune și film, acordarea licențelor pentru teatre, cinematografe și jocuri de noroc;
- sistemul de unități de măsură;
- avort, fertilizare umană, genetică și xenotransplant-uri;
- egalitatea legislativă;
- reglementarea activităților din spațiul cosmic.

2) în relația cu Irlanda de Nord

- comerț exterior;
- imunitatea membrilor Adunării Naționale;
- reglementarea activităților societăților de construcții, bancare, de investiții și securitate financiară;
- competiție, monopol și fuziune;
- protecția și siguranța consumatorilor;
- mărci comerciale, drepturi de autor, brevete și activitatea topografică;
- sistemul de unități de măsură;
- servicii poștale și telecomunicații;
- unele probleme de mediu;
- protecția datelor;
- navigația în apele exterioare;
- aviația civilă;
- instalații nucleare;
- țărmurile și subsolul fundului mării, precum și resursele lor naturale;

- desemnarea de zone asistate.

b) competențe exceptate (2011)

1) în relația cu Irlanda de Nord

- Coroana Regală și Parlamentul Regatului Unit;
- demnitățile și titlurile de onoare;
- relațiile internaționale, cu excepția extrădării infractorilor între Irlanda de Nord și Republica Irlanda;
- respectarea și punerea în aplicare a legislației UE și a Convenția europene în materia drepturilor omului;
- apărare și securitate națională;
- sistemul monetar și mijloacele legale de plată;
- aplicarea taxelor;
- imigrare și cetățenie;
- numirea și revocarea judecătorilor, precum și a directorului departamentului de urmărire penală pentru Irlanda de Nord;
- alegeri, inclusiv alegerile locale;
- securitate națională;
- Banca Națională;
- consiliile de cercetare;
- xenotransplant-uri, fertilizarea umană și embriologie, mamele-surogat și genetica umană;
- reglementarea activităților din spațiul cosmic.

c) competențe transferate/descentralizate

1) în relația cu Scoția

- sănătate;
- educație și formare profesională;
- construcția de locuințe;
- administrație locală;
- asistență socială;
- planificare;
- dezvoltarea economică;
- administrarea fondurilor europene;
- transport public;
- sistemul legislativ și afacerile interne, inclusiv în domeniul dreptului civil și penal, urmăririi penale, poliției și închisorilor;
- serviciile de pompieri;
- mediu;
- agricultură, pescuit și silvicultură;
- turism;
- sport și arte;
- alte atribuții introduce prin „Scotland Act” 2012.

2) în relația cu Țara Galilor

- domeniul sănătății;
- educație și formare profesională;
- construcția de locuințe;
- administrație locală;
- amenajarea teritoriului și urbanism;

- protecția socială;
- administrație publică;
- dezvoltare economică;
- administrarea fondurilor europene;
- transporturi și autostrăzi;
- serviciile de pompieri și salvare;
- apărarea împotriva inundațiilor;
- problemele mediului;
- agricultură, pescuit, silvicultură, dezvoltare rurală;
- alimentație;
- turism;
- cultură;
- monumente vechi și clădiri istorice;
- sport și recreere;
- limba galeză;
- Adunarea Națională a Țării Galilor.

3) în relația cu Irlanda de Nord

- sănătate;
- educație și formare profesională;
- construcția de locuințe;
- asistența socială;
- planificare și dezvoltare economică;
- administrarea fondurilor europene;
- transport;
- justiție și poliție;
- serviciile de pompieri;
- protecția mediului;
- domeniul energetic (cu excepția celui nuclear);
- agricultură, pescuit și silvicultură;
- turism;
- sport și arte.

• la nivel local

- Consiliile județene sunt responsabile pentru: educație, servicii sociale și serviciile de transport public;

- Consiliile districtuale sunt responsabile pentru: furnizarea de servicii locale, inclusiv construcția de locuințe, planificarea locală, colectarea și reciclarea deșeurilor.

Autoritățile unitare din Anglia, Țara Galilor și Scoția, precum și consiliile raionale din Irlanda de Nord, sunt responsabile pentru toate serviciile locale.

London Authority (GLA) are responsabilități în următoarele domenii:

- dezvoltare economică;
- transport;
- sănătate;
- poliție;
- serviciile de urgență;
- mediu, inclusiv gestionarea deșeurilor și schimbările climatice;
- cultură;
- construcția de locuințe;
- planificare.

În Scoția, Consiliile au competențe în următoarele domenii:

- construcția de locuințe;
- transporturi și drumurile publice locale;
- asistență socială;
- învățământ primar;
- anumite servicii sociale;
- petrecerea timpului liber, parcuri și agrement;
- cultură, biblioteci, muzee;
- managementul deșeurilor;
- protecția mediului;
- sănătate și siguranță publică;
- acordarea licențelor;
- protecția consumatorului;
- control comunitar;
- dezvoltarea economică;
- poliția și serviciile de pompieri;
- registrul electoral;
- alegeri.

OLANDA

Olanda este un stat unitar, descentralizat, în care provinciile și municipalitățile au competențe extinse privind guvernarea, aceste competențe fiind prevăzute în Constituție⁵⁰, potrivit art. 123-133.

Conform art. 124 din Constituție, provinciile și municipalitățile au autonomie și pot adopta propriile acte de guvernare pentru teritoriile respective. De asemenea, Guvernul central poate solicita cooperarea autorităților locale și regionale în aplicarea politicilor naționale.

Olanda cuprinde partea europeană și câteva insule din Arhipelagul Caraibe. Fiecare țară din cadrul Regatului Olandei are propria sa Constituție și se bucură de o autonomie extinsă.

Din punct de vedere administrativ, Olanda este compusă din 12 provincii și 415 municipalități. Pe lângă acestea există 6 teritorii de peste mări - Aruba, Bonaire, Curaçao, Sint Maarten, Sint Eustatius și Saba. Din octombrie 2010, Aruba, Curaçao și Sint Maarten au autonomie extinsă, în timp ce Bonaire, Sint Eustatius și Saba au primit statutul de municipalități speciale. Potrivit legii, acestea sunt organisme publice și intră sub incidența art. 134 din Constituție, neavând același statut juridic ca și municipalitățile aflate în partea europeană. Aceste zone nu au niciun nivel regional superior de coordonare, dar sunt conectate direct la nivelul central de conducere al țării și nu fac parte din teritoriul UE.

Deși legislația structurilor municipale și locale se aplică pe scară largă în aceste insule, ea nu se aplică în totalitate din cauza statutului lor special.

Alte prevederi legislative importante pentru buna funcționare a municipalităților și provinciilor sunt Legea provinciilor și Legea privind administrația publică locală⁵¹.

⁵⁰ <https://www.government.nl/documents/regulations/2012/10/18/the-constitution-of-the-kingdom-of-the-netherlands-2008>

⁵¹ <https://www.government.nl/topics/environment/contents/roles-and-responsibilities-of-provincial-government-municipal-governments-and-water-authorities>

Administrarea fiecărei regiuni se asigură de Consiliul regional, de Comitetul executiv al regiunii și de Comisarul Reginei. Consiliul unei provincii coordonează municipalitățile în special în domeniile financiar și ordine publică. Comitetul executiv al regiunii, format din membri ai Consiliului regional, conduce provincia în perioadele cuprinse între ședințele Consiliului.

Comisarul Reginei, numit de aceasta pentru un mandat de 6 ani, este Președintele Consiliului regional și Președintele Comitetului executiv al regiunii. Acesta are un rol important în numirea primarului. După consultarea Consiliului municipal, comisarul Reginei nominalizează primarul (dintre candidații propuși de Consiliu).

Ca și primăriile, municipalitățile au două categorii de competențe. În prima categorie sunt incluse competențele conferite de autonomia locală, iar a doua categorie este constituită din competențele legate de co-guvernarea reglementată de legile naționale și de statutele regiunilor.

Consiliul municipal, ales pentru un mandat de 4 ani, este organul deliberativ, iar primarul și președintele asigură împreună conducerea executivă. Președintele este ales pentru 4 ani de către Consiliul municipal, dintre membrii săi, iar primarul este numit, pentru un mandat de 6 ani, de către Guvernul central. Primarul este președintele Consiliului, dar nu poate fi demis de Consiliu, îndeplinind și funcția de șef al Poliției.

Șeful administrației are funcția de secretar al municipiului, fiind numit de Consiliu. Este co-semnatarul actelor emise de Consiliu și de structura executivă. Acesta răspunde de coordonarea serviciilor municipale și ale departamentelor administrației.

Fiecare nivel guvernamental are propriul organism de control financiar și nu există niciun tip de impozit comun. Veniturile fiscale regionale și municipale provin în totalitate din propriile surse. Principalele surse sunt:

- impozitele pe proprietate, care reprezintă circa 50% din taxele municipale;
- taxa de colectare a deșeurilor, circa 22% din totalul impozitelor locale;
- taxa de canalizare, care reprezintă aproximativ 13% din valoarea impozitelor locale⁵².

- alte taxe, cum ar fi taxe de stațiune, pentru animale de companie, parcare, etc.

Pentru regiuni, impozitul principal este suprataxa națională pe autovehicule care reprezintă aproximativ 20% din veniturile acestora.

Legea privind relațiile financiare specifică un număr de criterii generale care trebuie să fie luate în considerare în distribuirea fondurilor către administrațiile locale. Descrierea și ponderea criteriilor sunt detaliate în reglementările comune publicate de Ministerul Afacerilor Interne și Ministerul de Finanțe și pot fi supuse unor modificări anuale. Calculul alocărilor individuale de la fondurile municipale și provinciale urmează un proces similar.

Conform legii, municipalitățile sunt libere să planifice cum doresc sumele alocate, dar în practică, 50% din sume trebuie să fie cheltuite conform cerințelor guvernului național. Ca răspuns la solicitările de descentralizare, subvențiile tradiționale specifice au fost treptat înlocuite cu cele „multi-scop”, pentru domenii de politici generale, cum ar fi reabilitarea socială, reamenajarea urbană și proiecte de infrastructură mai mici.

În acordul semnat la nivelul liderilor administrației locale, pentru perioada 2011-2015, Guvernul central, provinciile și municipalitățile au fost de acord să cedeze o parte din sarcinile conducerii centrale către municipalități și provincii. Această descentralizare

⁵² A collective work of Dexia Crédit Local Research Department, Sub-national governments in the European Union - Organisation, responsibilities and finance, Dexia Ed., La Défense, 2008.

s-a concentrat în special pe domeniile tineret, mediu, ocuparea forței de muncă și sănătate.

Competențe

• la nivel național

Puterea legislativă în toate domeniile revine Parlamentului și Guvernului; puterea executivă revine guvernului central, în măsura în care nu este exercitată de către autoritățile provinciale și municipale, care, astfel, completează activitatea structurii centrale; provinciile și municipalitățile pot emite legi, decizii, hotărâri, regulamente, etc., atât timp cât acestea sunt în conformitate cu legislația națională.

• la nivel regional

- dezvoltarea urbană și a teritoriilor;

Adunările generale ale provinciilor elaborează planurile de dezvoltare urbană și a teritoriilor, iar consiliile executive sunt responsabile de aprobarea planurilor de amenajare;

- construcția de locuințe - provinciile sunt responsabile de alocarea cotelor în ceea ce privește construcția de locuințe sociale și decid în legătură cu subvențiile acordate municipalităților în acest scop;

- activități culturale și de recreere;

- promovarea politicilor în domeniul turismului și culturii;

- transport, inclusiv dezvoltarea și întreținerea drumurilor publice din sfera de competență;

- mediu;

- ocuparea forței de muncă - provinciile aprobă înființarea băncilor de investiții, fiind responsabile pentru cooperarea între autoritățile publice locale și mediul de afaceri.

• la nivel local

- amenajarea teritoriului și dezvoltarea urbană;

- construcția de locuințe sociale și gestionarea suprafețelor de teren ce aparțin comunității;

- ordine și siguranță publică;

- activități culturale și de recreere;

- promovarea turismului și întreținerea obiectivelor culturale;

- lucrări publice și transporturi - dezvoltarea și întreținerea străzilor și drumurilor, adoptarea regulilor de circulație și de parcare, asigurarea accesului la transport și a parcului de autobuze școlare;

- sănătate publică;

- educație (școli publice primare);

- ocuparea forței de muncă, reintegrarea șomerilor și formare profesională;

- bunăstarea cetățenilor;

- consilierea tinerilor și a copiilor.

POLONIA

Procesul de descentralizare al Poloniei a debutat la începutul anilor 1990, suferind de-a lungul timpului mai multe reforme. În anul 1989 a fost introdusă noțiunea de municipalitate. Primul moment important l-a reprezentat înființarea autoguvernării comunale prin Legea din 8 martie 1990 privind autoguvernarea comunală. Aceasta a

stat la baza reformei statului în ceea ce privește structurile organizatorice, de competență, financiare, reprezentând în același timp primul pas în construirea societății civile, care participă activ la ritmul schimbărilor. Ulterior, alte două niveluri de auto-guvernare - la nivel județean și regional - au fost introduse prin reforma din anul 1998.

Polonia cuprinde 16 regiuni (voievodate), 379 raioane (județe) și 2.479 de municipalități. Dintre raioane, 65 au un statut special, de municipalități urbane cu drepturi speciale, de raion. Astfel, consiliile orășenești au competențe duble - municipale și județene -, președintele consiliului fiind atât primarul orașului, cât și președintele consiliului județean.

Capitala Varșovia are un statut special, reglementat prin lege, având drepturi similare județelor. Este împărțită în 18 districte.

Constituția prevede faptul că municipalitatea este unitatea de bază în ceea ce privește autoguvernarea locală, principiul descentralizării fiind statuat de art.15 din Constituție. De asemenea, Constituția conține principiile care stau la baza funcționării administrației publice locale (art. 163-172), structurile de auto-guvernare locală având personalitate juridică și drepturi de proprietate asupra bunurilor locale. Pe lângă Constituție, baza legală a descentralizării și atribuirii competențelor cuprinde:

- Legea privind municipalitățile (1990);
- Legea privind diviziunea pe trei niveluri a țării (1998);
- Legea privind regiunile (1998)⁵³;
- Legea privind administrarea guvernamentală a regiunilor (1998)⁵⁴;
- Legea privind județele (1998);
- Legea privind acordarea de către Guvern a subvențiilor locale (2003).

Reprezentantul statului la nivelul regiunilor este guvernatorul. Acesta este un reprezentant al Guvernului, fiind numit de primul-ministru după prezentarea candidaturilor de către ministrul administrației și internelor. Atribuțiile sale includ supravegherea activității desfășurate de administrația publică în regiuni și județe (poliție, asistență socială, protecția mediului, paza instituțiilor publice, etc.), precum și respectarea legii în ceea ce reprezintă activitatea desfășurată de administrația locală.

Autonomia este un element important al funcționării acestui sistem. Municipalitățile și districtele nu se află în subordinea regiunilor (voievodatelor). Unica dependență poate viza delegarea de competențe, în baza legislației referitoare la transmiterea competențelor puterii executive către unitățile administrației publice locale. Delegarea competențelor către autoritățile publice locale are la bază principiul subsidiarității.

În conformitate cu Legea privind veniturile autorităților locale, guvernele locale beneficiază de trei surse de venituri:

- venituri proprii;
- subvenții generale;
- subvenții de la bugetul de stat.

Veniturile municipalităților sunt, în principiu, defalcate astfel:

- circa 20% din impozite proprii;
- aproximativ 20% din impozite comune cu alte structuri;
- peste 40% din subvenții;
- 15-20% din alte surse.

Veniturile raioanelor:

- 15% din impozite comune;

⁵³ <http://www.abc.com.pl/du-akt/-/akt/dz-u-1998-91-576>

⁵⁴ <http://www.abc.com.pl/du-akt/-/akt/dz-u-1998-91-577>

- 70% din subvenții;
- 15% din alte surse.

Veniturile regiunilor:

- 55% din impozite comune;
- 35% din subvenții;
- 10% din alte surse⁵⁵.

În cele mai multe cazuri rata maximă de partajare a impozitelor este stabilită de către Parlament (fiind ajustată anual cu valoarea inflației), astfel încât consiliul local poate adopta o rată care este mai mică sau egală cu acest plafon impus.

Politicile fiscale au impact limitat asupra capacității cheltuielilor autorităților locale.

Taxele locale, care sunt venituri ale nivelului municipal, sunt următoarele:

- Impozitele care sunt administrate și colectate de către administrația municipală
 - impozitul pe proprietate;
 - impozitul pe agricultură;
 - impozitul pe mijloacele de transport;
 - taxa pe pădure;
 - impozitul plătit de către proprietarii de câini.
- Impozitele percepute de administrația fiscală națională, administrația locală având dreptul de a acorda scutiri și reduceri de taxe.
 - impozitul pe activitățile definite în dreptul civil;
 - impozit pe moșteniri și donații;
 - impozitul pe întreprinderile mici.
- Taxele administrate de localități cu caracter de impozite locale
 - taxa turistică (percepută pentru turiștii cazați pe teritoriul respectiv);
 - taxa de piață (vânzarea de produse);
 - taxa pe exploatarea resurselor naturale.

Administrația centrală cuprinde⁵⁶:

- Organele supreme ale administrației centrale:
 - Consiliul de Miniștri (Guvernul);
 - Președintele Consiliului de Miniștri (Primul Ministru);
 - Miniștrii.
- Organele centrale ale administrației de stat:
 - organele centrale care cuprind în sfera lor de activitate întregul teritoriu al țării, fiind subordonate organelor supreme ale administrației centrale.
 - Organele teritoriale ale administrației centrale:
 - voievodul (guvernatorul) - numit de către Primul Ministru;
 - directorii serviciilor unite de inspecție și de gardieni - care acționează sub comanda guvernatorului;
 - organele administrației neunite - care acționează sub comanda guvernatorului.
- Structurile care funcționează la nivelul județului sunt⁵⁷:
 - consiliul raional/județean;
 - comitetul județean.

Membrii consiliului raional sunt aleși prin vot direct, pentru un mandat de 4 ani.

⁵⁵ A collective work of Dexia Crédit Local Research Department, Sub-national governments in the European Union – Organisation, responsibilities and finance, Dexia Ed., La Défense, 2008, p. 506.

⁵⁶ <http://www.forum-ekonomiczne.pl/wp-content/uploads/2012/11/ebook.pdf>

⁵⁷ <http://www.abc.com.pl/du-akt/-/akt/dz-u-1998-91-578>

Conform art. 32 din Legea privind județele, Comitetul județean execută sarcinile consiliului județean, care sunt definite prin lege. Sarcinile administrației raionale privesc:

- elaborarea proiectelor de rezoluții ale consiliului;
- punerea în aplicare a rezoluțiilor consiliului;
- asigură managementul proprietăților statului existente în raza de competență;
- implementează bugetului județului;
- numește și demite managerii unităților organizaționale ale județului, atunci când este cazul.

Competențe

• la nivel național

Responsabilitățile organelor naționale de decizie administrativă constau în:

- politica externă;
- apărare și securitate;
- managementul bugetului național;
- justiție;
- transportul public la nivel național;
- construcția și întreținerea drumurilor naționale;
- finanțarea unor instituții culturale de interes național;
- punerea în aplicare a legislației UE;
- educația și învățământul;
- statistica.

• la nivel regional

- dezvoltarea economică a regiunilor;
- ocuparea forței de muncă, politicile privind piața forței de muncă și combaterea șomajului;
- protecția angajaților, în cazul insolvenței angajatorului;
- transport, inclusiv gestionarea drumurilor regionale;
- telecomunicații;
- sănătate;
- instituțiile culturale regionale;
- planificarea în domeniul amenajării teritoriului, gospodăririi apelor, ameliorarea terenurilor și întreținerea hidro-instalațiilor;
- modernizarea zonelor rurale;
- educație (școli postliceale, unele școli secundare și profesionale, colegiile de formare a profesorilor, bibliotecile, precum și înființarea și finanțarea învățământului superior în regiune);
- protecția socială;
- sport și turism;
- protecția drepturilor consumatorilor;
- apărarea teritoriului;
- menținerea ordinii publice;
- protecția mediului;
- politica pro-familială (inclusiv acordarea de sprijin familial și funcționarea sistemului de asistență maternală).

• la nivel de raion (județ)

Aceste structuri sunt responsabile pentru o serie de probleme locale, care nu sunt lăsate în sarcina municipalităților:

- sport și turism;
 - geodezie și cartografie;
 - administrarea imobilelor, arhitectură și administrarea clădirilor;
 - managementul resurselor de apă;
 - agricultura, silvicultura și pescuitul în apele interioare;
 - cooperarea cu ONG-urile;
 - educație (învățământ secundar);
 - protecția mediului;
 - sănătate;
 - protecția consumatorilor;
 - protecția socială, în special pentru persoanele cu dizabilități;
 - protecția copilului (autoritatea tutelară și orfeline);
 - ocuparea forței de muncă;
 - transport la nivelul județului;
 - sistemele de telecomunicații locale;
 - apărare și protecție civilă;
 - protecția împotriva inundațiilor și incendiilor;
 - menținerea ordinii publice și securitatea colectivă;
 - sprijinirea instituțiilor culturale și conservarea monumentelor.
- *la nivel local (municipalități)*
 - amenajarea teritoriului (cadastru, aprovizionarea cu apă și tratarea apelor uzate, întreținerea depozitelor de deșeuri);
 - întreținerea clădirilor și terenurilor aflate în proprietatea administrației locale;
 - administrarea și întreținerea terenurilor publice (inclusiv a cimitirelor);
 - transport local;
 - telecomunicații locale;
 - protecția mediului;
 - alimentarea cu energie electrică, gaz metan și căldură;
 - sănătate (servicii medicale primare);
 - protecție socială; sprijin familial și întreținerea piețelor;
 - cultura;
 - învățământ și sport.

PORTUGALIA

Portugalia este un stat regionalizat asimetric. Are trei niveluri de guvernare: central, regional (regiunile autonome) și local (municipii și sectoare de municipalități). Administrația locală a fost aleasă în mod democratic de la căderea dictaturii la mijlocul anilor '70, procesul de descentralizare începând chiar din acea perioadă.

În anul 1999, au fost adoptate mai multe legi pentru a spori responsabilitățile municipiilor și sectoarelor de municipalități. Insulele Azore și Madeira au un statut special ca regiuni autonome din anul 1980.

Republica Portugalia este compusă din 4.260 sectoare de municipalități, 308 municipii și două regiuni autonome. Există, de asemenea, 5 regiuni descentralizate, care beneficiază de autonomie financiară și administrativă.

Implementarea regiunilor administrative este prevăzută de Constituție (art. 255), dar până acum acest proces nu a fost realizat. Formal, regionalizarea cuprinde 18 districte, care au fost administrate de guvernatori numiți de ministrul de interne, până la mijlocul anului 2011, dar acesta nu a constituit un nivel de autoguvernare. Din iunie

2011, guvernul nou ales a procedat la descentralizarea competențelor, și la eliminarea calității guvernatorilor de reprezentanți ai guvernului central în districte.

Principiile interdependenței, autonomiei și descentralizării, precum și principiul separării puterilor sunt prevăzute în Constituție. Regiunile autonome au propriul lor statut politic și administrativ și dispun de autonomie legislativă (art. 228). Ele beneficiază de puteri legislative extinse și-și pot defini propriile lor politici, cu excepția celor de politică externă, apărare și securitate internă, care intră în competențele autorităților centrale.

Potrivit Constituției, regimul juridic, politic și administrativ propriu arhipelagurilor Azore și Madeira are la bază caracteristicile geografice, economice, sociale și culturale ale acestor regiuni și aspirațiile îndelungate de autonomie ale populațiilor insulare.

Autonomia regiunilor are ca obiectiv participarea democratică a cetățenilor, dezvoltarea economică și socială, promovarea și apărarea intereselor regionale, precum și întărirea unității naționale și a legăturilor de solidaritate între toți cetățenii portughezi.

Pe lângă Constituție, care mai prevede principiile democrației participative, al dezvoltării economice și sociale, promovarea intereselor regionale, precum și cel al consolidării unității naționale și solidarității dintre toți cetățenii portughezi (art. 225), alte legi adoptate de Parlament - Legea finanțelor publice locale (2007) sau legile din 1987 și 1991 privind regiunile autonome - cuprind, de asemenea, distribuția pe verticală a competențelor.

În scop statistic se aplică, de asemenea, clasificarea NUTS I, NUTS II și NUTS III pentru toate zonele din țară:

- NUTS I cuprinde două regiuni autonome și teritoriul continental;
- NUTS II include cele cinci regiuni continentale, menționate mai sus, și cele două regiuni autonome;
- NUTS III corespunde unui grup de 28 de sub-regiuni identificate în mai multe regiuni din NUTS II și cele două regiuni autonome.

În timp ce diviziunile administrative ale insulelor sunt de doar un singur nivel, pe continent, există districte, zone metropolitane, comunitățile urbane și comunitățile intercomunale (care sunt grupuri de organizații NUTS III).

Potrivit art. 226 din Constituție, propunerile de modificare a statutelor politice și administrative, precum și legile referitoare la alegerea deputaților în Adunările legislative ale Regiunilor autonome se elaborează de către acestea și se trimit Adunării Republicii, pentru examinare și adoptare.

În cazul în care Adunarea Republicii respinge sau modifică propunerea, aceasta o retrimite pentru aviz, Adunării legislative regionale în cauză. Adunarea Republicii examinează și votează propunerea, fiind audiată și Adunarea legislativă regională.

Colaborarea între puterile publice constituționale și organele regionale se realizează astfel (art. 229):

- puterile publice constituționale colaborează cu organele guvernamentale proprii pentru dezvoltarea economică și socială a regiunilor autonome, având ca obiectiv special corectarea inegalităților care decurg din insularitate. Puterile publice constituționale solicită întotdeauna avizul organelor guvernului regional asupra problemelor aflate în competența regiunilor autonome.

Guvernul Republicii și guvernele regionale pot conveni și asupra altor modalități de cooperare, îndeosebi asupra celor privind delegarea de competențe. În fiecare caz, se efectuează transferul mijloacelor financiare și se stabilesc mecanismele de control.

Potrivit legii, autoritățile locale fac parte integrantă din organizarea democratică a statului. Autoritățile locale sunt persoane juridice teritoriale, având organe reprezentative al căror obiectiv constă în apărarea intereselor locuitorilor lor.

În Portugalia continentală, autoritățile locale sunt comunele, municipalitățile și regiunile administrative. Regiunile autonome Azore și Madeira au comune și municipalități. Prin lege, în marile zone urbane și în insule se pot stabili alte forme de organizare teritorială locală, adaptate condițiilor specifice.

Atribuțiile și organizarea autorităților locale, precum și competența organelor acestora, se stabilesc prin lege, conform principiului descentralizării administrative. Adunarea autorității locale exercită competențele conferite de lege, inclusiv competența de a adopta propunerile privind planul și bugetul proprii. Forțele de poliție acționează pentru menținerea ordinii publice și protecția comunităților locale.

Autoritățile locale dispun de patrimoniu și de resurse financiare proprii. Prin lege se stabilește regimul finanțelor locale care are ca obiectiv repartizarea corespunzătoare a resurselor publice între stat și autoritățile locale, precum și corectarea corespunzătoare a inegalităților dintre autoritățile locale de același rang.

Veniturile care provin din gestiunea patrimoniului acestora și redevențele percepute în contrapartidă cu utilizarea serviciilor constituie, de drept, resurse proprii ale autorităților locale. Autoritățile locale pot avea competența stabilirii de impozite în cazurile și în condițiile stabilite de lege.

Structura organizatorică a autorităților locale cuprinde o adunare aleasă având competență deliberativă și un organ executiv colegial, care răspunde în fața adunării.

Înființarea, desființarea, precum și modificarea limitelor teritoriale ale municipalităților se efectuează numai prin lege, după consultarea prealabilă a organelor autorităților locale în cauză.

Organele reprezentative ale municipalităților sunt adunarea municipală și consiliul municipal.

Adunarea municipală este organul deliberativ al municipalității. Este formată din membri aleși prin vot direct și din președinții consiliilor municipalității. Numărul membrilor aleși direct trebuie să fie mai mare decât cel al președinților de consilii.

Consiliul municipal este organul executiv colegial al municipalității.

Organele comunei sunt adunarea comunei și comitetul comunei. Adunarea comunei este organul deliberativ al comunei. În comunele cu număr mic de locuitori, legea poate stabili ca adunarea comunei să fie înlocuită de adunarea plenară a alegătorilor înregistrați.

Comitetul comunei este organul executiv colegial al comunei.

Adunarea comunei poate delega organizațiilor de locuitori, sarcinile administrative care nu implică exercitarea prerogativelor de putere.

Veniturile municipalităților sunt, în general formate astfel:

- 25% din impozite autonome;
- aproximativ 4% din impozite comune;
- circa 40% din subvenții;
- restul veniturilor provin din alte surse.

Competențe

• la nivel național

- puterea legislativă în toate domeniile, cu excepția regiunilor Azore și Madeira;
- competențe generale în domenii legate de suveranitatea națională;

- competențe administrative care nu intră în competența autorităților locale.
- *la nivel regional (regiuni autonome)*
 - resurse umane și îmbunătățirea calității vieții;
 - patrimoniu și creație culturală;
 - protecția mediului;
 - protejarea naturii: animale și vegetație;
 - sănătate publică;
 - agricultură și dezvoltarea pescuitului;
 - gestionarea resurselor de apă, minerale și termice, precum și a energiei produse la nivel local;
 - urbanism și amenajarea teritoriului;
 - transport și trafic, infrastructură, în special maritimă și aeriană;
 - dezvoltare comercială și industrială;
 - învățământ (organizare, dotări, evaluare);
 - turism, folclor și meșteșuguri;
 - sport;
 - organizarea administrației regionale și alte servicii conexe.
- *la nivel local (municipalități)*
 - sănătate;
 - mediu;
 - cultură;
 - managementul activelor municipale;
 - lucrări publice;
 - transportul elevilor;
 - planificarea urbană.
- *la nivel local (comune):*
 - educație;
 - întreținerea drumurilor și parcurilor;
 - acordarea de facilități sociale pentru copii și persoane în vârstă;
 - cultură;
 - mediu;
 - sănătate;
 - acordarea permiselor de ședere și a licențelor pentru animalele de companie.

SPANIA

Spania este un stat regionalizat, care cuprinde trei niveluri de guvernare: central, regional și local, conform art. 137 din Constituție⁵⁸. După anul 1978, Constituția a prevăzut posibilitatea de creare a comunităților autonome. Numărul de comunități autonome și organizarea teritorială nu sunt stabilite prin Constituție, ci prin Statutul de autonomie al comunității. Drept urmare, crearea de comunități autonome a avut loc printr-o procedură complexă din anul 1979 până în 1983. Țara Bască, Catalonia, Galicia și Andaluzia au fost primele regiuni care au adoptat propriile Statute de Autonomie, utilizând o procedură specială, rapidă, stabilită de art. 151 din Constituție. Restul regiunilor au adoptat statute proprii în conformitate cu procedura generală

⁵⁸ http://www.congreso.es/portal/page/portal/Congreso/Congreso/Hist_Normas/Norm/const_espa_texto_ingles_0.pdf

prevăzută de art. 143, astăzi toate Comunitățile autonome bucurându-se de o importantă autonomie și de competențe legislative.

În prezent există 17 comunități autonome, 50 de provincii, 8.111 municipii și două orașele autonome. Insulele Canare au un statut de regiune ultraperiferică, adoptând legislația primară a Uniunii Europene.

Dreptul la auto-guvernare este consacrat de art. 2 din Constituție, aceasta stabilind repartizarea competențelor: unele sunt atribuite în mod expres statului întrucât comunitățile autonome pot să-și asume în statutele lor de autonomie o serie de competențe reziduale. Cele mai multe dintre comunități și-au asumat toate competențele pe care le pot deține, potrivit legii. Diferențele între exercitarea competențelor lor, este destul de mic (existând doar diferențieri culturale și lingvistice specifice, care vizează activitatea poliției și a structurilor de securitate publică, imigrare, etc.). Singura excepție notabilă este sistemul financiar specific Țării Bascilor și Navarra.

Conflictele de competențe între autoritățile centrale și regionale sunt mediate de către Curtea Constituțională.

Potrivit Constituției, statutul privind autonomia definește instituțiile și competențele fiecărei comunități. Ele trebuie să fie aprobate printr-o procedură specifică, fapt pentru care adunarea regională și parlamentul național ajung la un acord. În acest mod, puterile comunităților pot crește sau descrește fără a fi necesară modificarea Constituției, cu condiția ca acestea să fie adoptate în limitele cadrului constituțional.

Legea privind administrația publică locală (1985)⁵⁹ definește cadrul instituțional de bază al autorităților locale, făcând referire la competențele lor. Cu toate acestea, distribuția locală a puterilor depinde de fiecare act legislativ adoptat de o comunitate, putând exista diferențe importante de la o comunitate la alta. În afară de competențele alocate în mod expres de lege (puteri, în principal, administrative), autoritățile locale pot adopta norme proprii, cu condiția ca acestea să respecte statul și legile sale.

Comunitățile autonome pot participa la procesul de luare a deciziilor la nivelul Uniunii Europene prin intermediul delegației spaniole. O astfel de participare este dezvoltată pe plan intern prin diferite conferințe sectoriale și, începând cu anul 1997, direct în sistemul comitetului care supraveghează actele delegate puse în aplicare de către Comisia Europeană (ex-comitologie). Mai mult decât atât, din decembrie 2004, comunitățile autonome și orașele autonome pot participa la unele dintre reuniunile Consiliului UE și a grupurilor sale de lucru.

Potrivit art. 103 din Constituție, administrația publică servește cu obiectivitate interesul general și acționează în conformitate cu principiile eficienței, ierarhiei, descentralizării, deconcentrării și coordonării, fiind în întregime subordonată legii.

Organele administrației statului sunt înființate, conduse și coordonate în conformitate cu legea. De asemenea, prin lege se reglementează statutul funcționarilor publici, accesul la funcția publică în conformitate cu principiile meritului și al abilităților, trăsăturile specifice exercitării dreptului de a face parte din sindicat, sistemul incompatibilităților și garanțiile privind imparțialitatea în îndeplinirea sarcinilor.

Constituția garantează autonomia municipalităților. Acestea au personalitate juridică deplină. Guvernarea și administrarea municipalităților se încredințează consiliilor orașenești, formate din primari și consilieri. Consilierii sunt aleși de locuitorii municipalității prin vot universal, egal, liber, direct și secret, conform procedurii prevăzute de lege. Primarii sunt aleși de consilieri sau de locuitori. Legea stabilește modalitatea de acțiune a unui consiliu deschis tuturor locuitorilor.

⁵⁹ <https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-1985-5392>

Provincia este o entitate locală cu personalitate juridică, formată dintr-o grupare de municipalități, și o diviziune teritorială desemnată să îndeplinească activitățile statului. Orice modificare a granițelor provinciale se aprobă, prin lege organică, de Camerele legislative.

Guvernarea și administrarea autonomă a provinciilor se încredințează Consiliilor provinciale sau altor corporații care trebuie să aibă caracter reprezentativ.

În exercitarea dreptului de auto-guvernare recunoscut de art. 2 al Constituției, provinciile învecinate cu caracteristici comune istorice, culturale și economice, teritoriile insulare și provinciile cu statut regional istoric pot accede la auto-guvernare și pot forma Comunități Autonome.

Dreptul de a iniția procesul de obținere a autonomiei revine Consiliilor provinciale în cauză sau organismului corespunzător inter-insular și unui număr de 2/3 din municipalitățile ale căror populații reprezintă cel puțin majoritatea electoratului din fiecare provincie sau insulă. Aceste condiții trebuie îndeplinite în termen de 6 luni de la acordul inițial încheiat în acest sens de oricare din corporațiile locale în cauză. Dacă inițiativa nu are succes, aceasta se poate repeta numai după expirarea unui termen de 5 ani.

În condițiile prevăzute de Constituție, Statutele privind autonomia constituie norma instituțională de bază a fiecărei Comunități Autonome, iar statul le recunoaște și le protejează ca parte integrală a sistemului legal.

Statutele privind autonomia trebuie să conțină:

- a. numele Comunității care trebuie să corespundă cel mai bine identității sale istorice;
- b. limitele teritoriale;
- c. numele, organizarea și sediul instituțiilor autonome proprii;
- d. competențele asumate în cadrul stabilit de Constituție și normele de bază pentru transferul serviciilor corespondente.

Amendarea Statutelor privind autonomia se conformează procedurii stabilite și necesită aprobarea, prin lege organică, a Camerelor legislative.

Veniturile municipalităților sunt compuse din următoarele procente:

- circa 30%, impozite autonome;
- 2%, impozite comune;
- aproximativ 35% din subvenții;
- 30% din alte surse.

Veniturile provinciilor sunt compuse astfel:

- peste 60% din taxe și impozite autonome;
- în jur de 3% din impozite comune;
- aproximativ 30% din subvenții;
- restul din alte surse de venituri.

Veniturile autonome ale comunităților sunt:

- 25%, impozite autonome;
- aproximativ 25% impozite comune;
- circa 40% din subvenții;
- restul din alte surse de finanțare.

Granturile reprezintă 72,80% din veniturile guvernului autonom, din care 63,44% provin de la guvernul central. Cele mai importante componente sunt:

- acordul necondiționat (PIE) (21,50% din resursele autonome). Deși este considerată o cotă ce provine din impozitele administrației centrale, în realitate este un grant cu caracter general, care este negociat la fiecare cinci ani. Suma corespunzătoare fiecărui guvern autonom se calculează din distribuirea întregii sume în conformitate cu o formulă în care ponderea fundamentală este reprezentată de numărul populației;

- sumele pentru finanțarea serviciilor de sănătate și servicii sociale (36,10%), care este o subvenție condiționată, distribuită guvernelor autonome tot în funcție de ponderea populației;

- fondul de compensare interteritorială (ICF) (1,55%). Este un grant condiționat dedicat finanțării proiectelor de investiții în regiunile cele mai sărace (este o sumă reprezentând circa 75% din media UE);

- fondurile europene (8,60%).

Constituția prevede că administrațiile locale trebuie să aibă venituri suficiente pentru exercitarea funcțiilor date în competența lor de către guvernul central. Cota pentru administrația locală a crescut constant în ultimele trei decenii, fiind în prezent de aproximativ 20-25%.

Competențe

• la nivel național

Statul are competențe în următoarele domenii:

a) competențe exclusive:

- naționalitate, imigrare/emigrare, politica externă și dreptul de azil;
- relații internaționale;
- apărare și securitate;
- comerț exterior;
- sistem monetar;
- trezorerie și datoria statului;
- pescuit maritim;
- transporturi (porturi, aeroporturi, controlul traficului, serviciul meteorologic; transporturi feroviare și de interes supra-regional);
- lucrări publice sau de interes supra-regionale;
- referendum-uri.

b) competențe legislative:

- administrarea justiției, drept procedural;
- legislație economică, de drept penal și privind problemele penitenciarelor;
- legislația muncii;
- legislația civilă;
- legislația privind proprietatea intelectuală și industrială;
- sistemul de asigurări sociale;
- legislația de bază privind protecția mediului

c) competențe de bază:

- reglementarea standardelor privind asigurarea egalității între cetățeni, în exercitarea drepturilor lor și în domeniul respectării atribuțiilor constituționale;
- planificarea generală a activității economice;
- promovarea și coordonarea activităților științifice și tehnice;
- liniile directoare și coordonarea sănătății publice;
- legislația din domeniul farmaceutic;

- legislația de bază a administrației publice și privind procedurile administrative;
- legislația privind gestionarea apelor de interes supra-regional.

- *la nivel regional (comunitățile autonome):*

- organizarea instituțiilor guvernamentale regionale;
- modificări în limitele municipalităților;
- ordinea publică;
- planificare teritorială, urbanism și locuințe;
- lucrări publice de interes regional;
- transporturi (feroviar și rețele rutiere de transport regional; porturi și aeroporturi care nu sunt angajate în activități comerciale);
- agricultura și silvicultura;
- protecția mediului;
- managementul apei;
- pescuitul în apele interioare, vânătoare și acvacultură;
- festivaluri;
- promovarea dezvoltării economice în cadrul politicilor naționale;
- meșteșuguri;
- cultură (muzee, biblioteci, serate de muzică de interes regional; patrimoniul cultural, promovarea culturii și a limbii regionale);
- promovarea turismului regional;
- promovarea activităților sportive și de agrement;
- asistență socială;
- sănătate și igienă;
- dezvoltarea și implementarea legislației de bază a statului privind aspectele generale care reglementează activitatea economică, educația publică, sănătatea, mediul, etc. punerea în executare a legislației de stat: legislația muncii, administrarea justiției, proprietate intelectuală și industrială.

- *la nivel local*

- a) *provinciile:*

- competențe în domenii de interes supra-municipal;
- asistență tehnică, juridică și economică pentru localitățile cu o populație mai mică de 5.000 de locuitori;
- furnizarea de servicii publice cu caracter supra-municipal;
- cooperarea în promovarea dezvoltării economice și sociale, precum și în ceea ce privește planificarea teritoriului provincial;
- implementarea proiectelor cu cheltuieli de capital în afara limitele teritoriale municipale (inclusiv rețelele de drumuri secundare, spitale, etc);
- orice altă competență delegată.

Competențele provinciale, care sunt, în general, legate de coordonarea și furnizarea de servicii municipale, depind în mare măsură de resursele financiare, existând diferențe mari între provincii.

- b) *municipalitățile*

Municipalitățile trebuie să își exercite competențele în materie de:

- utilități publice locale;
- rețelele publice locale (deșeuri și alimentare cu apă, iluminat public);
- întreținerea drumurilor publice locale;
- poliția municipală;
- orice altă competență delegată;

- orice altă activitate administrativă care nu este prin efectul legii în responsabilitatea altei instituții.

Competențele exercitate în condițiile definite de legile de stat și cele regionale:

- siguranța publică;
- managementul traficului;
- protecția civilă, prevenirea și stingerea incendiilor;
- managementul parcurilor și grădinilor;
- politicile urbane;
- patrimoniul cultural;
- protecția mediului;
- târguri și activități conexe;
- protecția sănătății publice;
- managementul unităților spitalicești de urgență;
- cimitire și servicii funerare;
- servicii sociale, promovarea reinserției sociale;
- activități culturale;
- activități culturale și sportive;
- turism;
- participarea la elaborarea de programe educative.

Municipalitățile cu mai mult de 5.000 de locuitori sunt responsabile pentru:

- piețe și parcuri publice;
- biblioteci;
- tratarea deșeurilor.

Municipalitățile cu peste 20.000 de locuitori sunt responsabile pentru:

- protecția civilă;
- indemnizațiile acordate pentru serviciile sociale;
- servicii de stingere a incendiilor;
- facilități sportive.

Municipalitățile cu peste 50.000 de locuitori sunt responsabile pentru:

- protecția mediului;
- transportul public urban.

SUEDIA

Suedia este un stat unitar, descentralizat, Constituția cuprinzând reglementări privind auto-guvernarea locală (art. 1, art. 7). Statul este împărțit în municipalități și consilii județene, potrivit prevederilor Legii privind guvernarea locală⁶⁰, existând trei niveluri de guvernare: central, județean și municipal. Din anul 1991, legea a extins libertatea de organizare a autorităților locale și regionale.

În prezent există 20 de județe, dintre care 3 sunt responsabile pentru dezvoltarea regională, având statutul de regiuni, 4 regiuni și 290 de municipalități. Insula Gotland, de exemplu, este un municipiu care îndeplinește atribuțiile unui consiliu județean, fiind responsabilă pentru dezvoltarea regională.

Județele au un statut dublu: reprezintă un nivel de auto-guvernare și, în același timp, o autoritate de stat deconcentrată. Municipiile, județele și regiunile nu dețin competențe legislative. Consiliile județene și municipalitățile au atribuții în ceea ce

⁶⁰ <http://www.government.se/49b736/contentassets/9577b5121e2f4984ac65ef97ee79f012/the-swedish-local-government-act>

privește gestionarea problemelor regionale/locale de interes public, care sunt prevăzute în Legea privind guvernarea locală. Nu există nici o ierarhie între municipalități și județe/regiuni.

Fiecare municipiu și fiecare consiliu județean are o structură de luare a deciziilor

- Adunarea municipală, respectiv Adunarea consiliului județean.

Adunarea municipală desemnează un consiliu municipal executiv, iar Adunarea consiliului județean desemnează un consiliu județean executiv.

Adunările decid în probleme de o importanță pentru municipiu sau județ:

- obiective și activități;
- buget, impozite și alte probleme financiare;
- organizarea și procedurile de lucru ale consiliilor;
- alegerea comisiilor specifice de lucru, a auditorilor, etc;
- întocmirea rapoartelor anuale de descărcare de răspundere;
- organizarea de referendum-uri;
- alte sarcini prevăzute de lege.

Numărul de membri ai Adunărilor, aleși prin vot de către cetățeni, este stabilit în funcție de numărul de locuitori:

- 31 în municipalități cu 12.000 sau mai puțini rezidenți cu drept de vot sau în consilii județene cu 140.000 sau mai puțini rezidenți cu drept de vot;
- 41 în municipalități cu 12.000 - 24.000 rezidenți cu drept de vot;
- 51 în municipalități cu 24.000 - 36.000 rezidenți cu drept de vot sau în consiliile județene cu 140.000 - 200.000 rezidenți cu drept de vot;
- 61 în municipalități cu mai mult de 36.000 de rezidenți cu drept de vot;
- 71 în consiliile județene, cu mai mult de 200.000 de rezidenți cu drept de vot.
- în municipiul Stockholm și în consiliile județene cu peste 300.000 de rezidenți cu drept de vot, numărul de membri se stabilește la cel puțin 101.

Mandatul membrilor este de 4 ani.

Dreptul autorităților locale și regionale de a percepe taxe este consfințit în Constituție (art. VIII-5 și VIII-9). Veniturile guvernelor sub-naționale sunt derivate din impozitarea proprie, subvenții și alte surse, în principal rezultate din furnizarea de servicii. Cheltuielile sub-naționale reprezintă 25,1% din PIB și 44,3% din totalul cheltuielilor publice. Impozitarea comună se aplică numai între regiuni, județe și municipalități, nu cu statul.

Veniturile municipalităților sunt compuse astfel:

- 68,5% impozite;
- 21,6% subvenții;
- 9,9% din alte surse.

Venitul județelor și regiunilor este compus astfel:

- 69,7% impozite;
- 24% subvenții;
- 6,3% din alte surse.

Competențe

• la nivel național

Guvernul central are competențe exclusive în:

- materia suveranității naționale, justiției, afacerilor externe, finanțelor și apărării naționale.

Parlamentul central are competențe legislative exclusive.

• la nivel regional

- sănătate publică, inclusiv asistența și serviciile medicale;
 - instituții culturale;
 - transport public;
 - creștere și dezvoltare economică.
- *la nivel local*
- transport, inclusiv drumurile locale;
 - protecție socială;
 - dezvoltare economică;
 - educație;
 - planificarea teritorială și construcția de locuințe;
 - servicii medicale de urgență și serviciile de salvare;
 - protecția sănătății;
 - protecția mediului, deșeurile menajere, alimentarea cu apă și canalizare;
 - activități de agrement;
 - activități culturale, cu excepția bibliotecilor;
 - asigurarea cu energie;
 - servicii industriale și comerciale.

SLOVACIA

Slovacia este un stat unitar, compus din regiuni și municipalități, în conformitate cu art. 64 din Constituție. Astfel, teritoriul Republicii Slovacă este împărțit în 8 regiuni, 79 de districte și 2.891 municipalități.

Există un sistem dublu de administrare a țării: autoritățile deconcentrate ale statului și auto-guvernarea regională și locală, care cooperează mutual în toate domeniile de activitate.

Cadrul descentralizat al administrației de stat cuprinde două aspecte: administrația generală de stat și administrația specializată. În general, administrația specializată este descentralizată de la nivelul central (guvern, ministere, cu excepția Ministerului de Interne), la nivelul regional (birourile regionale ale administrației de stat), până la nivelul local (birouri districtuale ale administrației specializate de stat). În domeniul educației, de exemplu, schema prezentată nu se aplică, competențele districtelor fiind delegate autorităților locale. O situație similară se aplică în sectorul construcțiilor.

Cadrul de autogovernare este organizat pe două niveluri principale:

- nivelul regional, reprezentat de cele 8 regiuni;
- nivelul local reprezentat de cele 2.891 municipalități, dintre acestea, 138 având statut de oraș.

Statutul de oraș este acordat, la propunerea Guvernului, de către Parlamentul slovac municipalităților care sunt centre administrative, economice, culturale sau turistice și oferă servicii publice pentru localitățile învecinate. Orașul trebuie să dispună de legături de transport cu municipalitățile din jur, trebuie să aibă infrastructură de tip urban și cel puțin 5.000 de locuitori.

Capitolul IV din Constituție (art. 64-71) prevede principiile de bază ale ambelor niveluri de autoadministrare. O municipalitate și nivelul superior, districtul, sunt unități administrativ-teritoriale independente. Au personalitate juridică și dispun liber, conform legii, de proprietățile pe care le posedă pe domeniul de competență și de resursele financiare obținute din taxe și impozite. Legea prevede care impozite și taxe constituie

venituri ale municipalităților sau ale districtelor. Subvențiile de stat se acordă doar în condițiile legii.

O municipalitate are dreptul de a se asocia cu alte municipalități pentru a oferi servicii de interes comun, iar districtele au, de asemenea, dreptul de asociere cu alte districte, în condițiile legii. Administrarea unei astfel de structuri se realizează prin consultarea cetățenilor, prin referendum-uri locale sau la nivelul districtelor, de către organele municipale sau organele teritoriale superioare ale districtelor. Autogovernarea teritorială, respectiv competențele/interdicțiile organelor de conducere sunt prevăzute de art. 7 din Constituție. Statul poate interveni în activitățile desfășurate de o municipalitate sau district numai în condițiile prevăzute de lege.

Executarea sarcinilor desemnate administrației locale pot fi transferate prin lege către o altă municipalitate sau district. Statul acoperă costul sarcinilor transferate la nivel local. Municipalitatea și districtul pot, în baza legii, să emită ordonanțe care sunt general obligatorii în domeniul său de competență. Executarea sarcinilor transferate sunt controlate de guvern.

Controlul juridic al actelor juridice întocmite de către structurile locale se realizează de către un procuror, care reprezintă statul. El este responsabil de monitorizarea legalității tuturor actelor administrative, atât la nivel central, cât și la nivel local.

Procesul de descentralizare constă din trei aspecte principale - descentralizare politică, descentralizare și deconcentrarea puterilor și descentralizare fiscală.

Statutul juridic al municipiilor este prevăzut de Legea nr. 369/1990, cu modificările ulterioare⁶¹. Autogovernarea regiunilor este reglementată de Legea nr. 302/2001 cu privire la administrarea unităților teritoriale superioare. Distribuirea de competențe este prevăzută de Legea nr. 416/2001 privind transferul unor competențe de la administrația de stat pentru municipalități și unitățile teritoriale superioare. În plus, descentralizarea administrației publice este, de asemenea, reglementată de Legea nr. 221/1996 privind organizarea administrativ teritorială a Republicii Slovace și de Legea nr. 222/1996, cu privire la organizarea administrației locale, cu modificările ulterioare.

Competențe

• la nivel național

- Consiliul Național al Republicii Slovace decide asupra Constituției, legilor constituționale și altor legi;
- monitorizează aspectele de legalitate;
- aprobă bugetul de stat;
- adoptă politicile economice, sociale și internaționale ale țării.

• la nivel regional

Regiunile pot emite reglementări obligatorii (art. 68 din Constituție), care se aplică tuturor persoanelor fizice și juridice aflate sub jurisdicția lor în următoarele domenii de activitate:

- dezvoltarea socială, economică și culturală a regiunilor;
- managementul bugetului propriu, investiții și contracte publice;
- cooperarea internațională și trans-regională;
- planificarea regională;
- politici sociale, protecție socială, inclusiv protecția copiilor;

⁶¹ <http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/UNTC/UNPAN013811.pdf>

- sănătate, inclusiv înființarea de spitale regionale, managementul asistenței medicale care nu este în competența nivelului central, de exemplu, spitale de psihiatrie sau unități stomatologice;
- educația, inclusiv învățământul secundar, profesional, de artă, școli profesionale, construirea și întreținerea imobilelor în care aceste instituții își desfășoară activitatea, plata profesorilor;
- transport, inclusiv construirea și întreținerea drumurilor regionale și coordonarea sistemului feroviar;
- cultura, finanțarea teatrelor regionale, biblioteci, muzee, galerii și centre culturale;
- turism, inclusiv planificarea activităților și dezvoltarea turismului regional;
- sport și tineret;
- domeniul farmaceutic, acordarea de licențe pentru farmaciile publice, controlul acestora, gestionarea serviciilor oferite și luarea de decizii cu privire la rezervele farmaceutice;
- apărarea civilă (în colaborare cu organele centrale de stat).

- *la nivel local*

- managementul local și taxele locale;
- întreținerea proprietăților municipale;
- educația, inclusiv grădinițe și școli primare, întreținerea și construcția de clădiri în acest scop, plata profesorilor și a personalului didactic;
- protecția socială, inclusiv acordarea de asistență personală, căminele pentru persoanele vârstnice, locuințe sociale;
- servicii pentru copii;
- transportul public local;
- utilități publice locale, inclusiv alimentare cu apă și canalizare, colectarea deșeurilor, încălzire urbană, construcția și întreținerea drumurilor locale, zone publice, cimitire, iluminat stradal;
- sănătate, acordarea primului ajutor și tratamentul ambulatoriu;
- dezvoltare economică, inclusiv realizarea strategiilor de dezvoltare;
- petrecerea timpului liber, centre culturale locale și biblioteci, centre de sport;
- ordinea publică, inclusiv poliția locală, unități de pompieri voluntari.

SLOVENIA

Constituția, adoptată în anul 1991, garantează autonomia locală în Slovenia (art. 9 și art. 138-144)⁶². Legea privind autonomia locală a fost adoptată în anul 1993, aceasta conducând la reorganizarea teritorială a țării, municipalitățile înlocuind fostele comune. Slovenia este, în acest fel, un stat unitar descentralizat format din regiuni statistice, unitățile descentralizate ale administrației de stat și municipii.

Din anul 2012, Slovenia are 12 regiuni statistice, care nu au propriile lor guverne sau competențe, precum și 58 de unități administrative descentralizate, care implementează responsabilitățile statului și gestionează afacerile curente care intră în zona de competență a ministerelor, la nivel regional. Aceste unități nu au statutul de guverne locale. De asemenea, Slovenia este compusă din 212 municipalități.

Autoritățile de stat supraveghează legalitatea activităților desfășurate de autoritățile comunităților locale. În conformitate cu art. 140 din Constituție, competențele municipalităților cuprind problemele locale și pot fi reglementate în mod autonom de

⁶² <http://www.us-rs.si/en/about-the-court/legal-basis/>

conducerea locală. În ceea ce privește regiunile, transferul de competență al statului către aceste autorități se poate realiza, fiind necesară și alocarea resurselor financiare necesare.

Veniturile din taxe și impozite reprezintă 52% din veniturile municipale, în timp ce subvențiile și alte venituri proprii reprezintă, fiecare, peste 13% din totalul veniturilor municipale. Municipalitățile au în plus un procent de 21% din venituri nefiscale, în timp ce impozitele propriu-zise reprezintă circa 86% din venituri.

Competențe

• la nivel național

Guvernul are competențe legislative la nivel național în toate domeniile.

• la nivel regional

Regiunile sunt înființate prin legi adoptate de Adunarea Națională, care stabilesc, de asemenea, teritoriul și numele.

Participarea municipalităților la procedura de adoptare a legii este garantată. Statul transferă prin lege exercitarea atribuțiilor specifice ale statului de către regiuni, împreună cu resursele financiare necesare acestui scop.

• la nivel local

- educație (învățământ preșcolar și primar);
- asistența medicală primară;
- crearea de facilități pentru supravegherea copiilor;
- asistență pentru familie și tineret;
- case de odihnă;
- protecția socială;
- construcția de locuințe;
- planificarea urbană;
- amenajarea teritoriului;
- infrastructura de apă și canalizare;
- serviciul de pompieri;
- gestionarea deșeurilor menajere;
- cimitire;
- protecția mediului;
- promovarea culturii (biblioteci);
- sport și agrement;
- dezvoltarea agriculturii;
- dezvoltarea economică a municipiului;
- promovarea turismului.

De asemenea, legea prevede posibilitatea ca localitățile urbane să aibă responsabilități mai largi decât municipalitățile obișnuite.

Pe lângă responsabilitățile enumerate, municipalitățile urbane pot avea următoarele responsabilități suplimentare:

- transportul urban;
- dezvoltarea urbană;
- educație: școli gimnaziale, licee, învățământ profesional și superior;
- servicii de sănătate publică de nivel secundar.

UNGARIA

Ungaria este un stat unitar, organizat în mod descentralizat, legea fundamentală conținând prevederi privind guvernarea locală (art. 31-35). Ungaria prezintă trei niveluri de guvernare: central, regional (județean) și local.

Adoptarea Legii privind autonomia locală din 1990 a fost punctul de plecare al procesului de descentralizare. Noua lege privind autonomia locală a fost adoptată în 2011, aducând schimbări importante în organizarea teritorială și repartizarea competențelor.

Ungaria cuprinde 19 regiuni/județe și 3.175 comunități: 2.863 municipii, 265 de orașe, 23 de orașe de rang județean și capitala Budapesta. În plus, există șapte regiuni statistice care au fost create în anul 1999.

Structurile administrației publice locale gestionează afacerile publice și exercită puterea publică la nivel local, nedeținând competențe legislative. Nu există nicio ierarhie între cele două niveluri ale administrației publice locale.

Legea privind autonomia locală, adoptată în anul 2011, descrie organizarea teritorială și diviziunea pe verticală a competențelor.

Dreptul la auto-guvernarea locală este dreptul comunităților de alegători din municipii (autonomii municipale) și județe (auto-administrații regionale). Auto-guvernările municipale funcționează în sate, orașe, orașe de rang județean și în districtele capitalei. Alegătorii își exercită drepturile colective la auto-guvernare prin intermediul reprezentanților aleși pe o durată de 4 ani și prin participarea la referendumurile locale.

Guvernele locale își exercită atribuțiile impuse prin legislație și cele asumate în mod voluntar. În virtutea deciziilor luate de structura de conducere locală, aceasta poate în mod voluntar să rezolve orice chestiune publică locală, cu excepția cazului în care aceasta este în competența exclusivă a unui alt organism printr-o normă de drept.

Competențele guvernelor locale se stabilesc în funcție de potențialul economic, numărul de locuitori și mărimea teritoriului administrativ.

Alegătorii eligibili își exercită dreptul la autonomie locală prin organul reprezentativ pe care l-au ales și prin intermediul referendumului local.

Organul reprezentativ local gestionează și administrează autonom problemele guvernului local, iar deciziile sale pot fi supuse numai controlului de legalitate. De asemenea, acesta exercită dreptul de proprietate asupra bunurilor aflate pe teritoriul guvernului local, gestionează independent veniturile guvernului local și, sub proprie responsabilitate, poate desfășura afaceri.

Organul reprezentativ beneficiază de veniturile proprii prevăzute de lege pentru îndeplinirea îndatoririlor pe care le au structurile de conducere și, de asemenea, are dreptul la sprijin din partea statului, acordat în funcție de conținutul îndatoririlor;

În plus, mai are îndatoriri privind stabilirea tipurilor și nivelurilor taxelor locale, cu respectarea cadrului legal în domeniu; stabilirea propriei organizări și a regulilor de procedură; stabilirea simbolurilor și emblemelor guvernului local, precum și a onorurilor și titlurilor locale; poate fuziona liber cu alte organe reprezentative locale și înființa asociații ale guvernului local pentru reprezentarea intereselor, poate coopera cu guvernele locale din alte țări și poate fi membru al asociațiilor internaționale ale autorităților locale.

Organele reprezentative locale pot adopta decrete care nu trebuie să contravină niciunui alt act legal.

Primarul este și președintele organului reprezentativ local. În cazuri excepționale, primarul poate participa la îndeplinirea îndatoririlor administrative ale statului și autorităților, suplimentar responsabilităților avute în cadrul guvernului municipal, în conformitate cu legea sau decretul guvernamental aprobat prin lege.

Competențe

- *la nivel național*

- Parlamentul deține competențe legislative exclusive;
- Guvernul național are competențe exclusive în materie de suveranitate națională: justiție, afaceri externe, finanțe și apărare națională;

Guvernul dispune de un serviciu public care este deconcentrat la birourile administrației regionale și la nivel local (birouri guvernamentale metropolitane).

- *la nivel regional*

- dezvoltare teritorială;
- dezvoltare rurală;
- planificarea utilizării terenurilor;
- alte activități de coordonare.

- *la nivel local*

- dezvoltare urbană, planificarea utilizării terenurilor;
- operațiuni urbane: dezvoltarea și întreținerea cimitirelor publice, asigurarea iluminatului stradal, furnizarea de servicii de coșerit industrial și casnic, dezvoltarea și întreținerea drumurilor publice locale și a anexelor acestora, dezvoltarea și întreținerea parcurilor publice, construirea de spații pentru parcarele vehiculelor, etc.;
- numirea persoanelor care lucrează în instituțiile publice locale;
- acordarea de asistență medicală primară, servicii de promovare a modului de viață sănătos;
- probleme de mediu: colectarea deșeurilor, igienizarea mediului urban, controlul dăunătorilor și rozătoarelor;
- învățământ preșcolar;
- servicii culturale, în special sprijinirea serviciilor oferite de bibliotecile publice, cinematografe, muzee de artă, protejarea patrimoniului cultural local, sprijinirea educației comunității locale;
- servicii sociale și de protecție a copilului;
- construcția de locuințe;
- reabilitarea persoanelor fără adăpost;
- protecția mediului local și a naturii, managementul apelor, prevenirea daunelor provocate de inundații, aprovizionarea cu apă potabilă, servicii de salubritate, tratarea și evacuarea apelor uzate (serviciu de canalizare);
- apărare națională, apărare civilă, protecția în caz de dezastre;
- impozitele locale;
- organizarea economiei locale și a turismului;
- oferirea de oportunități de comercializare a produselor pentru micii producători și produsele tradiționale licențiate;
- activități sportive și probleme ale tineretului;
- afaceri interne;
- asigurarea siguranței publice;
- asigurarea transportului public local;
- gestionarea deșeurilor;
- alimentarea cu energie termică.

Bibliografie

- https://www.ris.bka.gv.at/Dokumente/Erv/ERV_1930_1/ERV_1930_1.pdf
- <https://portal.cor.europa.eu/divisionpowers/countries/MembersLP/Austria/Pages/default.aspx>
- https://www.unodc.org/tldb/pdf/Belgium_const_1994.pdf
- <http://dv.parliament.bg/DVWeb/showMaterialDV.jsp?idMat=48257>
- <http://www.bcni.org/en/articles/702-law-for-the-local-government-and-the-local-administration.html>
- <http://dv.parliament.bg/DVWeb/showMaterialDV.jsp?idMat=44307>
- <https://portal.cor.europa.eu/divisionpowers/countries/MembersNLP/Bulgaria/Pages/default.aspx>
- www.mvcr.cz/soubor/act-on-municipalities-2000-pdf.aspx
- <https://portal.cor.europa.eu/divisionpowers/countries/MembersNLP/CR/Pages/5-Bibliography.aspx>
- <http://www.legislationline.org/documents/action/popup/id/5864>
- <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/518112013003/consolide>
- <http://www.localfinland.fi/en/authorities/local-self-government/Documents/Finnish%20Local%20Government%20Act.pdf>
- <http://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2003/20030343>
- <http://www.conseil-constitutionnel.fr/conseil-constitutionnel/francais/la-constitution/la-constitution-du-4-octobre-1958/texte-integral-de-la-constitution-du-4-octobre-1958-en-vigueur.5074.html>
- <https://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?cidTexte=LEGITEXT000006070633>
- <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000028526298&categorieLien=id>
- <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000030109622&categorieLien=id>
- <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000030985460&dateTexte=&categorieLien=id>

- <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000029573022&categorieLien=id>
- <http://www.vie-publique.fr/decouverte-institutions/institutions/administration/modernisation/qu-est-ce-que-reforme-etat.html>
- <http://www.gouvernement.fr/action/la-reforme-territoriale>
- <http://www.gouvernement.fr/reforme-territoriale-coup-d-envoi-de-la-nouvelle-architecture-de-la-republique>
- <http://www.modernisation.gouv.fr/le-sgmap>
- <http://www.gouvernement.fr/action/la-reforme-territoriale>
- <http://www.territoires.gouv.fr/>
- <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000025915750>
- <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000028526298&categorieLien=id>
- <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000030109622&categorieLien=id>
- <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000030985460&dateTexte=&categorieLien=id>
- <https://www.legifrance.gouv.fr/affichLoiPreparation.do?idDocument=JORFDOLE000029101338&type=general&typeLoi=proj&legislature=14>
- <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000028526298&categorieLien=id>
- <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000031638556&categorieLien=id>
- <http://www.chroniques-cartographiques.fr/2015/02/cartes-comparatives-des-nouvelles-regions-en-france.html>
- <http://www.chroniques-cartographiques.fr/2016/04/nouvelles-regions-les-comparaisons-bis.html>
- <http://www.europe-en-france.gouv.fr/Des-programmes-pour-qui-pour-quoi/Avancement-des-programmes>
- <https://www.legifrance.gouv.fr/eli/decret/2016/8/3/ARCB1609722D/jo>

- https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexteArticle.do;jsessionid=D0C6D5939C4B6448546723C44D1EFF50.tpdila13v_2?cidTexte=JORFTEXT000030985460&idArticle=LEGIARTI000030998153&dateTexte=20150809
- <https://www.legifrance.gouv.fr/affichCodeArticle.do?cidTexte=LEGITEXT000006070633&idArticle=LEGIARTI000020951483&dateTexte=>
- <http://www.territoires.gouv.fr/categorie/amenagement-du-territoire>
- <http://www.gouvernement.fr/assises-des-ruralites-l-acte-fondateur-d-une-politique-renouvelee-pour-les-territoires>
- <http://www.gouvernement.fr/partage/1486-discours-aux-assises-des-ruralites>
- <http://www.strategie.gouv.fr/publications/20172027-dynamiques-inegalites-territoriales>
- <https://www.btg-bestellservice.de/pdf/80201000.pdf>
- http://www.ypes.gr/UserFiles/f0ff9297-f516-40ff-a70e-eca84e2ec9b9/nomos_kallikrati_9_6_2010.pdf
- <http://www.hri.org/docs/syntagma/>
- <http://legislatie.resurse-pentru-democratie.org/legea/carta-europeana-a-autonomiei-locale.php>
- https://www.senato.it/documenti/repository/istituzione/costituzione_inglese.pdf
- <http://www.cities-localgovernments.org/gold/Upload/Italy.pdf>
- http://www.cities-localgovernments.org/gold/Upload/country_profile/Latvia.pdf
- <https://www.government.nl/documents/regulations/2012/10/18/the-constitution-of-the-kingdom-of-the-netherlands-2008>
- <https://www.government.nl/topics/environment/contents/roles-and-responsibilities-of-provincial-government-municipal-governments-and-water-authorities>
- A collective work of Dexia Crédit Local Research Department, *Sub-national governments in the European Union - Organisation, responsibilities and finance*, Dexia Ed., La Défense, 2008.
- <http://www.abc.com.pl/du-akt/-/akt/dz-u-1998-91-576>
- <http://www.abc.com.pl/du-akt/-/akt/dz-u-1998-91-577>

- A collective work of Dexia Crédit Local Research Department, *Sub-national governments in the European Union – Organisation, responsibilities and finance*, Dexia Ed., La Défense, 2008, p. 506.
- <http://www.forum-ekonomiczne.pl/wp-content/uploads/2012/11/ebook.pdf>
- <http://www.abc.com.pl/du-akt/-/akt/dz-u-1998-91-578>
- http://www.congreso.es/portal/page/portal/Congreso/Congreso/Hist_Normas/Norm/const_espa_texto_ingles_0.pdf
- <https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-1985-5392>
- <http://www.government.se/49b736/contentassets/9577b5121e2f4984ac65ef97ee79f012/the-swedish-local-government-act>
- <http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/UNTC/UNPAN013811.pdf>
- <http://www.us-rs.si/en/about-the-court/legal-basis/>
- [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2015/568340/EPRS_BRI\(2015\)568340_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2015/568340/EPRS_BRI(2015)568340_EN.pdf)
- <https://www.tcd.ie/Economics/staff/amttthews/FoodPolicy/CourseMaterials/Readings/Matthews%20Rural%20Development%20in%20the%20EU.pdf>
- http://www.ccre.org/docs/Local_and_Regional_Government_in_Europe.EN.pdf
- <http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=4431&langId=en>.
- <http://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/21681376.2016.1183513>
- http://amor.cms.hu-berlin.de/~h0598bce/docs/Wollmann_federalism_reform.pdf
- http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2006_07_86_2045.html
- <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/509012014003/consolide>
- <http://www.government.se/49b736/contentassets/9577b5121e2f4984ac65ef97ee79f012/the-swedish-local-government-act>
- www.minfin.gov.ua/file/link/316407/file/Final_report_QCBS-2_eng.rar
- <http://www.oecd.org/countries/bulgaria/46051594.pdf>
- <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=887155&Site=Congress>
- http://www.bundesfinanzministerium.de/Content/EN/Standardartikel/Topics/Fiscal_policy/Articles/2014-12-05-budget-system-scores-well-in-oecd-review-pdf.pdf?__blob=publicationFile&v=2

- rtsa.ro/rtsa/index.php/rtsa/article/download/24/21
- https://www.bundesbank.de/Redaktion/EN/Downloads/Publications/Discussion_Paper_1/2013/2013_11_25_dkp_52.pdf?__blob=publicationFile
- <http://www.oecd.org/spain/2497137.pdf>
- http://www.minhap.gob.es/Documentacion/Publico/CDI/Informes%20y%20Memorias/P_PRESUPUESTARIO_2015_IN.pdf
- <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1378257&Site=>
- <http://www.lithuanialaw.com/lithuanian-law-on-self-government-503>